

Bůh a Papež byli jak se sluší pohanění, nectný jesuitismus měl konečně vydati poslední vzdech a voličstvo si nemělo čeho jiného přát, než aby s tak blahodějnou dynastií včasně potrvало nenadálé štěstí této zbožné vlády. Mělo konečně dojít k zasnoubení se Španělskem. Měli jsme se státi nesmírnými. Po příkladech Karla V. a Napoleona mohl patriarcha orleanismu bažiti napříště po všeobecné monarchii. Ostatně fena vrhla dostatečně velký počet mláďat a Jejich Výsosti dosti vznešeně rajtovaly kolem Jeho Veličenstva v podzimním vánku tohoto jasného zářijového dne. Francouzský král mohl říci jako prorok země Hús; »Ve mém lůžku zemru, jež jsem si zhotovil a jako palma rozmnožím své dny, jsem jako strom, jehož kořen se pne podél vod a rosa sestoupí na mé ratolesti. Sláva má se stále obnovuje a luk se v ruce mé omlazuje.«¹⁾

Dvě stě mil odtud Matka Boží hořce pláče nad Svým lidem. Kdyby Jejich Veličenstva a Jejich Výsosti jen na okamžik svolili se chovati, jak jim náleží, t. j. vrhnouti se na zem do bláta, až by se přiblížili k zemi, tu jejich nepozorné uši, možná že toto nízké a věrné stvoření by jim sdělilo nějaký podivný vzdálený hluk hrozby a vzlykotu, při němž by zbledli. Možná, že pak oběd by byl bez opojení a osvětlení bez naděje. Oni však mají jiná místa a jiné chvíle, aby se položili na břicho a ani to není jejich jediný způsob, jak přilnouti k zemi.

Zatím co Orleanismus si blahopřeje při večerních hodech, dva pastýři, vyvolení k tomu, aby zastupovali všechny triumfující i svržené majestáty, živé nebo mrtvé, přiblížili se ke své Královně a již nikomu nebylo možno postavit se mezi Ni a mezi ně. V této chvíli bolestná Maria pozvedá znovu hlas nad nezřetelný šum bolestného hymnu, jenž se kolem Ní zpíval v deseti tisících kostelů.

¹⁾ Job XXIX, 18, 19 a 20.

IV

»Nechce-li se Můj lid podrobiti, jsem nucen a upustiti paži Svého Syna.«

Svatá Panna před chvílí pravila: »Mé děti«. Nyní praví »Můj lid«. Tímto slovem právě začíná perioda poučování nebo osvětlování. S počátku zdůrazňuje tolik věcí, kolik pronáší slov: Svoji Svrchovanost, naši svobodu, naši závislost, nekonečnou krutost, s kterou se k ní chováme, *netrpělivost* věčné spravedlnosti a své vlastní božské Mateřství.

Těchto šest tvrzení by postačilo za doktrinální základ úcty a bezmezné důvěry, jakou křesťané k Marii mají mít. Aniž bychom se však pouštěli do této rozsáhlé theologie, můžeme dle pořadu oněch následných tvrzení upozorovati, že Svrchovanost jako by v Marii všecko předcházela a že Její božské Mateřství přichází až pak, jako nějaká beznadějná pomoc, na níž sotva lze spoléhati. Tento důsledek může se zdáti podivným, přece však nevidím možnosti z něho uniknouti.

Je nejprve naší svrchovanou Paní, protože my jsme svobodni, a podrobení, jež Ona vyžaduje, týká se jedinečně Její Slávy, která je věčným přáním Božím. Třetí Kniha Královská prozrazuje nekonečnou starostlivost Hospodinovu o tuto slávu Svého Domu,¹⁾ ježž katoličtí kněží zvláštním způsobem uctívají při svaté Oběti několik minut před konsekrací, *aby nebyli smíšeni s bezbožnými a s lidmi z krve.*²⁾ Nenávist k této slávě způsobila vzpouru třetiny andělů a odmítání slávy Mariiny jest základem všech heresí. Svrchovanost Marie, Domu Božího a Brány Nebeské, je místem všeho odporování pý-

¹⁾ III.Král. viz kapitoly VI. a VII., které obsahují skvělou symbolickou podrobnost o výstavbě chrámu a domu Šalamounova.

²⁾ Při Lavabo.

chy. Hledáme-li jinde, podivně zbloudíme. Evangelisté málo mluví o Svaté Panně, apoštolové jí nejmenují. Akta mučedníků a Životy Poustevníků sotva se o ní zmiňují. Počátky Církve jsou téměř zbaveny tohoto Jména, jež dnes staví na všechny své oltáře. To proto, že tam byl Drak Apokalypsy s otevřenou tlamou a Žena, praví sv. Jan, aby mu unikla, musela na nějaký čas uprchnouti na poušť.¹⁾ Již dávno nemůže Drak nic podniknouti přímo proti ní, může však stále zatemňovati její slávu, jakožto svrchované Paní, přemlouvaje lidi, že jejich svoboda nemá už potřebí vztahovati ruku a že nezávislost je tajemství, jak se obohatiti.

Řekl jsem již, že naše svoboda je úcta Boží k nám. Tento respekt Boží, jenž je základem a účinnou příčinou zásluhy všech lidských úkonů, vždycky se odnáší k Marii, poněvadž Ona jest »místem jeho slávy« a jeho věčným příbytkem. Brátí Marii korunu její všeobecné svrchovanosti, znamená ukládati o slávu Boží, znamená přerušiti, pokud to lze, proud milosti, a zbaviti tak přirozenost lidskou všeho účastenství na životě božském. Toť zločin Satanův, měřený dle míry lidské, a zamítnutí podrobení, jež se nám na La Salettě vytyká, není než více méně úplné zaprodání naší svobody. Když Svatá Panna praví: »Nechce-li se můj lid podrobiti...« jako by říkala: »Nemá-li Sláva Boží, již já představuji, vládnouti leč nad otroky, jsem *nucena*, trpím nekonečné násilí, činí se mi úklady až na trůně Božím, kde sedím. Lidská přirozenost, již jsem svobodně oděla Moudrost Otcovu, je ve mně zneuctěna až k zničení a Božská Přirozenost, jež sídlí v mé bytosti jako ve svatyni nejnevýslovnějším účastenstvím, je znásilněna v nekonečných hloubkách svého nejméně přípustného úradku. Zdrucujícím důsledkem je Rámě Ježího Syna. Toto bliblické slovo: *Rámě*, jež v sobě zahrnuje všechny božské hněvy, dodává hrozbám Mariiným obzvláště vzrušující síly a působivosti.

¹⁾ Apok. XII, 6.

Ona ostatně o tomto Rameni¹⁾ již promluvila při zaplesání své duše, naplněné Duchem Svatým. Tehdy to byla Píseň nadpřirozených radostí, zapěná pokorou, jež se stala plodnou po padesáti staletích zdánlivé neplodnosti. Hospodin vztáhl nad ní své rámě, aby ochránil toto zázračné Mateřství, na něž čekala pokolení a jež pokolení budou velebiti. Jako by se věčná Spravedlnost k vůli ní zbavila vši své neúprosnosti a všech svých strohostí a Panna panen rozprostřela nad světem blankytný plášť s trásněm světla, pod nímž celé pokolení lidské mělo nalézt bezpečné útočiště jako pod císařským stanem v nebeských barvách.

Zde však toto výtečně hrozné Rámě zdá se vystupovati v plné zbroji z útrob samého Milosrdenství. Mohlo by se říci, že vychází z Mariina Mateřství, aby nás zasáhlo. Svatá Panna nepraví: »Spravedlnost Boží«, ona praví: »Rámě mého Syna«, a nekonečná trpělivost, již značí takový výraz, odpovídá krajnímu násilí, jež naši svrchované Paní vyrvalo tento hrozný výkřik svrchovaného Majestátu, zrazeného a ohroženého ve své Slávě: »Jsem nucena!«. Tento výkřik je s to, aby srazil sepjaté ruce naděje a od *Dokonáno jest*²⁾ nebylo nikdy slyšet něco tak strašlivého. Je vskutku třeba, aby vše bylo skončeno a dovršeno, když Ta, již Bůh ničeho neodepře, Všemohoucí prosebnice, je dohnána k této krajnosti, přijít totiž k nám, aby nám s pláčem vyprávěla velikou novinu, že *jest bez moci!* Je pravda, že ono »Jestliže« zmirňuje nesmírnost hrozby, avšak za jakou cenu! a jak přitěžuje nekajícínosti odbojníků, jejichž nevěra je dosti veliká k tomu, aby vymýtila tak mimořádné výstrahy.

»Nechce-li můj lid...« Tento počátek se zcela

¹⁾ Magnificat.

²⁾ »Jsem rozrušen takovými úkazy,« řekl kardinál Fornari, mluvě o zjevení la Šalettském, »máme již v náboženství vše potřebné k obrácení hříšníků a když nebe používá takových prostředků, musí být již zlo velmi veliké«.

vztahuje na neukázněnost naší svobodné vůle, t. j. na třetí žádostivost, jíž podle sv. Jana je *pýcha života*. Maria je nucena bráti zřetel na naši vůli, jakož i Bůh sám tak činí. Uděláme, co budeme chtít učiniti, a co budeme hledati, na konec nalezneme. Hned na první ráz nám udává pramen našeho zla. Tento pramen není v citu. Cit nám rozhodně nechybí. Nebylo nikdy naopak století citovějšího. Od Direktoria začalo se veliké období citu, a nedá se říci, že by nám vůbec kdy cit při všech druzích jeho projevu chyběl, až do naší půvabné doby městské oligarchie, jež má definitivně nahraditi křesťanskou lásku vyšším citem správní a republikánské filantropie. Poesie, román, dějiny divadla, *dobročinné plesy*, charitativní kanceláře, vlastenecké sbírky pro postižené zátopami nebo pohořelé, ohromná zvědavost *rozhořčená*, jež jest slávou a štěstím našich *zpravodajů* ze soudní síně, a lyrické pohnutí všeho tisku nad neštěstím žhářů, jimž se dala milost. Všecka tato fakta dosvědčují životnost nevyhladitelného citu.

V náboženském životě projevuje se lahodná citovost našich srdcí v průvodu rozličných odstínů nejlíbeznějších *opatření*. Jsme pohnuti u paty oltářů, proléváme něžné slzy nad *drahými zesnulými*, o nichž věříme, že jsou v nebi, což nás zprošťuje námahy modliti se za ně; udělují se docela malé bratrské almužničky, aby se ubožák nevystavil pokušením obžerství a jeho duše nebyla zarmoucena výstředně vynášivou okázalostí; z šetrnosti zdržujeme se řeči o Bohu a o jeho Svatých, majíce zřetel k zatvrzelosti nevěřících, kteří by tím mohli býti pohoršeni, ani se nemluví o hrdinství v pokání spoustě umírněných křesťanů, kteří by nepochybně odvětili, že *Bůh toho tolik nežádá*. Otázka dalekých nebo nesnadných poutí jako do Jerusálema, nebo na La Salettu, je jemně zamítána stejným instinktem blahosklonnosti, jež by chtěla naši zbožnost plnou umírněnosti ušetřiti sebe menšího vyrušení nebo námahy. Konečně, moderní pobožnost uskutečňuje ideál onoho velikého katolického myslitele, nepřítele přemrštěnosti, jenž

se nazývá Molière a jenž chtěl, aby pobožnost byla lidská a povolná.¹⁾ Je tudíž dokonale dokázáno, že cit nám nechybí a že časové zlo nemůže mítí svůj pramen v nedostatku tohoto drahocenného koření všeho duchovního života.

Není to snad náhodou intelligence, již by bylo třeba obviniti? Zdá se mi, že s této strany evidence záporu je ještě zřejmější. My jsme zázračně inteligentní. Což jsme nepohltili všechny formule a nepřekonali všechny soustavy? Jaká to cesta od kartésiovské zámky až do opičáctví Littrého! Jakou to apijskou silnicí filosofie a vědeckých hypotéz proběhl duch lidský! A jak to vše sráží zjevení v nicotu! »Člověk,« praví autor *Následování*, »je povznášen od země dvěma křídly: prostotou a čistotou.«²⁾ Tato dvě křídla byla nahrazena literaturou a vědou, a nepovznášejí-li nás tyto dvě k hvězdám, dovolují nám vznést se aspoň do veliké výše nad katechismus odrostlé mládeže.

Zbývá tedy již jen vůle, a Svatá Panna ji označuje dosti jasně. Ona ví, že již byly generace nevědomější a drsnější, ale statečnější a méně zkažené. Ví, že jsme otráveni mdlým citem a zbřídění inteligencí rozumových galejníků. Ví vše, co svrchovaná Paní Všemíra může věděti, a proto nám s autoritou praví, že pramen zla je v naší vůli, a ne jinde. Mluví k nám jako k odbojníkům. Prvým slovem tříští ve dvě harfy a lyry našich apoteos civilisovaných lidožroutů. Celá naše pěstěná citlivost, všecka naše literatura Prometheů, celá *Anabase* naší vědy se v celku omezuje na jeden z nejhubenějších výsledků: že jsme bídničci, stvoření k tomu, aby poslouchali, že však neposloucháme.

A jak je podivuhodné, že takové vysvědčení naší nemohoucnosti nám má být doneseno právě dvěma tvory, nemajícími nijaké vědecké kultury, literární

¹⁾ Tartuffe.

²⁾ De imitatione Christi, kniha II., kap. IX.

či citové! Královna Nebeská dobře vyvolila své vyslance! Svět je tím všeobecně pohoršen a Boží výběr se právě vyznačuje takovými účinky. Je málo věcí, které by pýcha tolik kárala. Mnoho velmi moudrých osob myslí, že Svatá Panna by byla projevila více soudnosti, kdyby se byla zjevila na př. nějakému akademikovi nebo nějakému členu astronomického ústavu. Moderní estetika odporuje výběru oněch *po-pržených* sv. Pavla¹⁾, vyjma však v řádu politickém, který nyní představuje řád náboženský a brzy podvrátí všecek řád sociální. Myslím, že o volbě Panny Marie jsem mluvil již dosti, abych se k tomu ještě musel vracet. Je však nesnadno nevzpomenouti toho, když se díváme na bláznivý lid, k němuž Matka Boží posílá takové svědky. Tento lid, prý sám nad sebou vládnoucí, chtěl by vyslanectvo sebe hodnější a vládci, tak řečení lidové, nemají již s dostatek královské energie, aby vyžadovali národy hodnější takového vyslanectva.

Příliš zřejmý výsledek tohoto dvojího způsobu býti lidem a býti králem je nekonečná barbarská karavana evropských revolucí, jež hrozí vše pohltní a kterých už asi nezastaví žádná Jenovefa. Národům, jež se nechtějí podrobiti, se dostalo výstrahy *Ramene*. Bylo by třeba naléztí nevím jaké rouhání, aby se vyjádřilo něco pádnějšího. Druhá božská Osoba se přece nemůže po druhé vtělití, aby lidi poučila, že nejsou bohové. Tropí se posměch z La Saletty a Bůh ví, pod jakýma nečistýma a krvavýma nohama bude zítra tento smích udušen. Padouši slézají se všech stran hrad civilisace. Šlechta dokonává jako strávená pochodeň kolem osamělého katafalku zesnulé lidské Noblesy. Králové nemají již síly udržeti své diademy a umdlévají pod břemenem svého posměšného Veličenstva. V la Saletské řeči lze čísti hrozné věci mezi řádky, které je sotva možno určitě vyjádřiti, jež však budoucnost asi odhalí a jež se tehdy budou tlumočiti krvavými

¹⁾ Kor., I, 28.

skvrnami na kameni domácího krbu ... Lid se nechce podrobiti a Město Nejvyššího je *nuceno* se vzdáti. Představte si Anděly a Svaté, volající v Nebi na poplach!!!

V

»Je tak těžká a tolik váží, že jí nemohu déle udržeti.«

Právě jsem mluvil o volání Nebes. Slyšme nyní volání země: »Křik Sodomy a Gomorrhy se rozmnožil a hříchy jejich nabyly veliké tíže ...«¹⁾ Toto slovo je důvěrně řečeno Abrahamovi, ihned po slíbení syna, v němž budou požehnáni všichni národové země. Slib, jenž rozesmál starou Sáru, za *dveřmi stánku*, jako byl rozesmál několik dní předtím stoletého Abrahama. Smích se v Písmě sv. vyskytuje velice zřídka. Abraham a Sára, tyto dva předkové bolestné Marie, Matky Slz, mají mu dáti začátek, a tato tajemná okolnost je do té míry podivuhodná, že jméno první ratolesti na dubu genealogie Vykoupení, a to ve chvíli, kdy tento strom vyrůstá ze země, je právě Isák, což značí *»Smích«*. Vzduch se ještě chvěje tímto překvapujícím smíchem, když Bůh svému Patriarchovi vypravuje o křiku provinilých měst a když se začíná vznešený příběh o Padesáti spravedlivých. Nekonečná krása tohoto místa si vynucuje tak velikou úctu a tak hluboký obdiv, že jen stěží se lze nerouhati, pokusíme-li se o jeho výklad.

Nutno si připomenouti, že jsme u původu všeho a že byl právě povolán vyvolený národ, to je Církev bojující. Abraham, *Otec povýšený z množství*, muž ojedinělý, jehož byl Noe jen obrazem a v jehož lůně mají zaštititi svou slávu všechny živé duše

¹⁾ Genese, XVIII, 20.

Spravedlivých, Abraham ve svém stanu poskytuje pohostinství třem božským Osobám, jež se mu zjevily v údolí Mambre za *nejvyššího denního žáru*.¹⁾ Ve své ochotě posloužit jim Děd Mariin hromadí symboly a obrazy a po řadě úkonů, jež připominají Obět Mše svaté, konečně stane pod stromem blízko nich.²⁾ Toť závěr obnovení slibu: Hospodin se vrátí v naznačenou dobu a Sára, obývajíc stan, bude mít Syna.

Mojžíš, David, Šalomoun a sedmnáct proroků zákona očekávání nebudou mít napříště jiné práce, než opětvati v ozvěnách toto blahodárné zvěstování o zrození *skutečného Dítěte* Abrahamova, jež bude Spasitelem ostatních. Po takovémto úkonu, v němž se nekonečná možnost takoruka vyčerpala, též Hospodin nemůže již ničeho zatajit před tím, jehož miluje,³⁾ a odhalí mu svůj strašný úmysl zatratiti Sodomu a Gomorrhú, jejichž *křik* vystoupil až k němu. Metonymie, již zde Písmo sv. používá k vyjádření neslýchané nesmírnosti hříchu, který Bůh ztrestá, zanechává v mysli zvláštní stopu. Zdá se, že vina má hlas jako nevinnost a že ohavnost Sodomy křičí jako krev Abelova. »Sestoupím,« dodává hrozný mluvčí, »abych viděl, zdali jejich skutky jsou opravdu příčinou křiku, který ke mně dospěl; chci vědět, je-li tomu tak, čili nic.«⁴⁾ Tato poslední slova jsou nevýslovně otcovským vyzváním k odvážné modlitbě,

¹⁾ Genese, XVIII, 1, 2. Posvátný text mluví o třech mužích: »Tři muži stojící« a Abraham k nim mluví stále v jednotném čísle. Neda se z této okolnosti a z mimořádných známek úcty, již jim Patriarcha prokazuje, usuzovati, že si byl vědom přítomnosti samého Hospodina? Věřil tak veliký počet Otců. Koncil Sirmiský prohlásil anathema proti těm, kdož tvrdili, že Abraham nespátral Syna, a Církev přijala toto učení, když pje ve svém officiu: »Tres vidit et unum adoravit«. Sv. Augustin praví v 70. řeči de tempore: »In eo, quod quasi unum adoravit, in tribus personis unum Deum esse cognovit«.

²⁾ Genese, XVIII, 8.

³⁾ Genese, XVIII, 17.

⁴⁾ Genese, XVIII, 21.

jež bude následovati. Co chce Hospodin zvláště viděti u svého služebníka, jest jeho pokora, která se projeví tím více, čím jeho prosby budou naléhavější a zdánlivě opovážlivější. Proto právě *sestupuje* a chce sám sobě vydati svědectví o tomto zázraku své milosti.

Abychom pocítili vznešenost této scény, není bez užitku pomysliť na to, co Ježíš tak hluboce vyjadřuje, když mluví o lůně Abrahamově.¹⁾ Patriarcha nese v sobě Jerusalem a prosí celou silou tohoto všeobecného požehnání, jež právě přijal, vysílaje tak onu nekonečnou parabolou prorockých vnuknutí, jež počíná u něho, a překročivši celé *putování* Jakubovo, má se s nádherou dovršiti v posledním verši *Magnifikat*.

Sodoma je město tajemství a Gomorrha je město vzpoury;²⁾ i zdá se, že představují dvě neznámé formy atentátu na Lásku s neobyčejně přitěžujícími okolnostmi pro první, za niž se Abraham zvláštním způsobem přimlouvá, jako by záchrana vzbouřenců závisela na milosti udělené tajným hříšníkům a modloslužebníkům. Maria má promluvit v evangeliu jen šestkrát a Abraham, jenž má předobrazovati přimluvy této Matky Živých, požádá jen šestkrát o milost pro vinníky a požádá o ni ne pro ušetření viny, ale aby spravedlivý nebyl zahrnut do trestu bezbožného. »Bude-li v městě padesát spravedlivých, v pravém městě, jímž bude srdce tvé Matky, neodpustíš mu?« Padesát loktů byla celá šířka Archy, v níž se zachránilo pokolení lidské.³⁾ K vůli nim odpustím, řekl Hospodin. Abraham rozjímá sám u sebe; uvažuje, že je jen prach a popel, poněvadž však již začal, proč by nepokračoval v rozhovoru se svým Pánem. »Bude-li chyběti do padesáti spravedlivých pět, zahladíš město, protože by jich tam bylo jen čtyřicetpět?« Zase Hospodin uvažuje,

¹⁾ Luk, XVI, 22, 23.

²⁾ Sodoma, t. j. »secretum eorum«,
Gomorrha, t. j. »Populus rebellis«.

³⁾ Genese VI, 15.

že ve své všemohoucnosti může vše zatratiti, ale že bude třeba čtyřicetipěti sloupů dokonale rovných a velkolepých k udržení kopule mystického paláce Šalamounova,¹⁾ i slibuje, že města nezničí, nalezne-li se v něm čtyřicetpět spravedlivých. Abraham mluví po třetí: »Co učiníš, bude-li však jen čtyřicet spravedlivých? Ach ano, Hospodine, co učiníš? Potopa trvala čtyřicet dní a čtyřicet nocí, po nichž jsi uzavřel prameny propasti, tvůj lid je předurčen ke čtyřicetiletému bédování na poušti, než přijde do své toužené krajiny. Ezechiel, videc tvé slávy²⁾ a sluha tvých Evangelistů,³⁾ oznámí za několik století, jak po 40 dní⁴⁾ svého postu vezmeš na sebe nepravost Judovu, co učiníš se Sodomou, vypátráš-li v ní tolik spravedlivých, kolikrát je tvoje Nedělitelná božská Jednota obsažená v symbolickém čísle pokání?« »Bude-li jich čtyřicet, souhlasím, aby se nikomu neublížilo!...« — »Nerozhněvej se, mluvím-li ještě«, odvěti Patriarcha. »Co nastane, je-li jich tam jen třicet? Pamatuješ se Hospodine, že Archa, jež ve svých útrobách nesla usmíření, měla jen třicet loktů zvýši?⁵⁾ Ty jsi sám udal tento rozměr spravedlivému Noemovi a to bude právě bídný počet stříbrných, za něž budeš jednou koupen k vlastní oběti, až již na světě nebude žádných zápalných obětí, jež by tě mohly upokojiti.«⁶⁾ »Neučiním nic,« odpovídá ihned Hospodin, »naleznu-li zde počet třiceti.«

Naléhati dále je zřejmě nerozvážné. Člověk veliké zdrženlivosti a skrovné víry by se tu zastavil. Ale Abraham ještě doufá. Práví si jako David, že není možno, aby Bůh se zbavil svého Milosrdenství, aby zapomněl míti slitování a aby uvěznil v prchlivosti

¹⁾ III. Král. VIII, 3.

²⁾ Eccli XLIX, 10.

³⁾ Ezech, I, 10.

⁴⁾ Id. IV, 15.

⁵⁾ Genese VI, 15.

⁶⁾ Žalm »Miserere«, verš 18.

svou milostivost.¹⁾ Nuže tento člověk všech počátků se rozhodne. »Poněvadž jsem začal, promluvím ještě k svému Hospodinu. Bude-li jich tam jen dvacet? Stane-li se, že jest jen dvacet synů vpravdě věrných v srdci Matky, již ti mám jednoho dnc dáti? Byl-li příkrov tvého Svatostánku podepřen jen dvaceti bronzovými sloupy, jejichž hlavice s rytými ozdobami byly ze stříbra,² sřítí se proto tvoje neposkvřené obydlí? A to není vše, Hospodine, ty víš, že jindy budeš prodán Madianitům, t. j. lidem spravedlnosti³⁾ v osobě mého pravnuka Josefa a za této okolnosti budeš koupen jen za *dvacet stříbrných*, poněvadž jsi na prodej za každou cenu, o můj Bože!« — Z úcty k číslu dvacet, nezabiji, řekl Hospodin.

Písmo sv. nazývá Abrahama miláčkem Božím;⁴⁾ má na srdci ještě jednu prosbu. Je třeba ji pronést a je tím nesnadnější, že je absolutně podobná ostatním. Konec konců je to on, z něhož má jedenkrát vyjít Ta, jejíž plod se bude nazývati blahoslaveným. Takto je oprávněn všeho se odvážiti.

»Prosím tě poníženě,« řekl, »nehněvej se na mě, mluvím-li ještě jednou, již jen jednou. Jak rozhodneš, nalezneš-li na onom místě deset spravedlivých? Což nemá nadejítí den, kdy deset lidí skutečně, deset lidí *ze všech jazyků národů*, jež přiběhnou hledati Tváře Boha, se zavěsí na trásně *Člověka Žida* a řeknou mu: 'Chceme jít s tebou, poněvadž Bůh je tvým společníkem.' Což nepotřebuješ těchto deseti lidí k svým úradkům, právě tak jako deseti příkázání zákona, jež napíšeš vlastní rukou na strašném Sinaji?⁵⁾ Patriarcha možná zahlédne tyto cizince ve světelném úsvitu své prorocké modlitby. Kdyby se však přece potkali v Sodomě, v tomto městě tajemství...! Hospodin by byl nucen odpustiti! A on

¹⁾ Žalm LXXVI, 9, 10.

²⁾ Exod. XXVII, 10.

³⁾ Madian: t. j. judicium.

⁴⁾ Isaiáš, XLI; 8 Daniel, III, 35.

⁵⁾ Zachariáš VIII, 23.

opravdu odpouští a slibuje, že nezničí města, nalezne-li v něm těchto deset spravedlivých.

Zde končí boj Všemohoucnosti msty se Všemohoucností pokorné prosby. Hospodin po šesti porážkách odchází a už nemluví více k Abrahamovi, jakoby z obavy, aby nebyl přemožen po sedmé a nemohl potom odpočinouti ve své spravedlnosti.

Tíha Ramene Mariina Syna má měřítkem zázračnou moc, již Maria obdržela k jejímu udržení. Tato moc udržuje svět v rovnováze. Bez této protiváhy by tíha božského Ramene vše rozdrtila. Když nám sv. Pavel praví »že nynější soužení naše, které je chvilkové, lehké, zjednává nám v míře přenesmírné slávu věčnou, plnovážnou«,¹⁾ jako by nám mluvil o váze, na níž hněv Boží, představovaný žalostným souhrnem následků pádu, je udržován v rovnováze tíží jeho Slávy, znázorněné všemocnou přímluvou, již udělil své Matce. Nejde vůbec o to, zda snášíme své útrapy šlechetně, poněvadž nezískáváme zásluh, leč berouce podíl na zásluhách Kristových. Ještě méně jde o to, víme-li, zda Bůh nás ospravedlňuje právě nyní, poněvadž nikdo nemůže poznati, zda je hoden lásky či nenávisti.²⁾ Slovo apoštolovo je všeobecné, jak jest to jen možno, a týká se všeobecnosti naší bídy. Církevní Otcové a Učitelé vespolek se domnívají, že bychom bez Marie naprosto nemohli dosíci Vykoupení, poněvadž Bůh nemůže jednati bez své slávy. Kalvarie by byla doslova místem temnoty a potupy, kdyby Sláva Nejvyššího nedržela hlídku u paty této šibenice, obtížené všemi zločiny země.

Zdá se, že týž apoštol, jenž pravděpodobně znal z vidění velkolepé výsady svrchované Paní Nebes, maloval se zálibou její obraz po způsobu Knih Moudrosti ve své první epištole ke Korintským.³⁾ Jedině, místo aby ji jmenoval Moudrostí, jako Šalamoun, jmenuje ji Láskou, a jeho závěr je mnohem strašli-

¹⁾ II. Kor. IV, 17.

²⁾ Eccles. IX, 1.

³⁾ Kap. XIII.

vější, neboť Šalamoun se spokojuje slovy, že ti, kdož nenávidí Moudrosti, milují smrt,¹⁾ a sv. Pavel prohlašuje, že ti, kdož nenávidí lásku, nejsou ničím.²⁾ Takto opovržení k Matce od Šalamouna až k sv. Pavlu postupuje 30 generacemi od Smrti k Nicotě a to je po strašlivém smyslu *božských lítostí* postup Ramene Jejího Syna. Žádná dovednost mluvy by nevyjádřila vhodně množství hrozeb, jež obsahuje toto vyjádření, tak divně zdvojené: *tíha a váha* Ramene mého Syna! A zdá se, že hrůza dostupuje svého vrcholu, když Sláva Boží s pláčem přichází nám říci, že již nevyváží této tíhy a že to Rámě dopadne na nás!

Abraham je jenom obrazem všemohoucí přimluvy Mariiny. Vně tohoto *povolání* je pouze *jediným a ubohým člověkem*³⁾ jako všichni ostatní. Nepozbývá však odvahy a neříká Hospodinovi: Tvůj hněv je příliš strašlivý, než abych jej mohl zadržeti. Naopak; kdyby ho Hospodin nebyl tak nenadále opustil, možná, že by byl ještě prosil a Sodoma by byla dále žila. Je na tolik dalek té bázlivosti mlčenlivých nuzáků, že se odvažuje obrátiti se na svého Pána s nejdůvěrnějšími domluvami: »Není možná, abys tohle učinil, abys vyhladil spravedlivého s bezbožným a abys s nevinným zacházel jako s vinníkem; to není hodné tebe, jenž soudíš všecku zemi. Děj se co děj, nebudeš moci vynésti takovýto rozsudek.⁴⁾ Job a někteří proroci po něm dovolili si podobné výčitky a zdá se, že tato odvážnost není Hospodinu nelibá. Dokonce takovou silou ho zbavuje prudkého hněvu, až nás to svádí k domněnání, že v zákoně očekávání způsob prosby mu byl jakousi duchovní obětí, příjemnější vůně než všechny ostatní, a že ještě před vtělením Slova k dokonalé smírné oběti bylo v tom

¹⁾ Přísl. VIII, 36.

²⁾ »Quia por te ad nihilum redegit inimicos nostros«. Judith XIII, 22.

³⁾ Žalm XXIV, 16.

⁴⁾ Genese XVIII, 25.

již jakési božské násilí, jež se v srdci Otcově tajemně potkávalo s nezměnitelným věčným rozhodnutím podstoupiti násilí našeho vykoupení.

Dnes však, kdy Ježíš položil svou duši do rukou svého Otce a kdy skutečně je vše dokonáno, dnes, kdy Ježíš je skutečně obětován a křížován po dva tisíce let; prohlásí-li Ona, jediná z lidských tvorů, jež Ho má právo obětovati, že již Ho nemůže obětovati účinně a že volání našich svatokrádeží a našich vzpour od nynějška přehlušuje volání její přímluvy; nechá-li Judith, jíž se říkalo nepřemožitelná, sklesnouti na zem malomyslně své dvě sepjaté ruce. je vážná obava, aby nakonec Hospodin nesplnil to, čeho Abraham nechtěl, a aby se s nevinným nenalozilo jako s vinníkem. Neboť děti bez matky ať dobré či špatné, jsou pastvou pro smrt a lidé bez Marie nemají již ani práva býti nevinni. Synovo Rámě nemajíc již protiváhy, sklesá kolmo na nás, *tak těžké a tolik vážíc*, že při pádu roztříští nevěrná souhvězdí, která už nevyprávějí o jeho slávě, a že vydčšené pokolení lidské již nebude míti ani času, aby zemřelo úžasem a hrůzou!

VI

»Jak dlouho již pro vás trpím!«

V knize Moudrosti se praví, že Mocní budou mocně trápeni.¹⁾ V této větě má Duch Svatý na zřeteli zvláště krále a soudce země, ty, na něž Hospodin přenesl svou Moc, aby »udržovali zástupy«, a aby »spravovali jeho království«. Oznamuje jim, že se jim zjeví způsobem náhlým, hrozným.²⁾ Máme-li poněkud porozuměti Písmu sv., nesmíme ani na oka-

¹⁾ Moudr. VI, 6.

²⁾ Ezech. XXI, 3, 4.

mžik zapomenouti, že Duch Svatý má vždycky na zřeteli svou Snoubenku, ať bezprostřední předmět zjevení jest jakýkoli, a tak to také chápali sv. Bernard, sv. Bonaventura a po nich všichni učitelé duchovního života v souhlasu s učením Církevních Otců a ustavičné tradice Církve. Tuším, že jsem řekl už dříve, že Slovo Boží vychází ustavičně z Marie, jako meč z pochvy, a my ve všem pomyslitelném smyslu musíme míti za to, že přijímáme Slovo Boží skrze ni. Ostatně, zjevení nemůže míti nikdy jiného prostředecného nebo bezprostředního předmětu leč Našeho Pána Ježíše Krista, *in quo omnia constant*¹⁾ a Ježíše bez Marie nemůžeme už chápati ani svou duší, ani svými smysly. Následkem toho Maria je v Písmě svatém stále přítomna a chceme-li si při výkladu dáti tolik práce, abychom se podívali pod každé slovo, s absolutní jistotou ji tam najdeme.

V tomto smyslu se dá obrátiti na Matku Boží i text, jež jsem právě citoval, neb ona pro nás skutečně trpí v téměř nekonečné mohutnosti své svrchované Velebnosti, a jí se Bůh na Velký Pátek zjevil tak nečekaným a strašlivým způsobem, že až lze tvrditi, že se té hrůze nevyrovná ani všeobecné zjevení při posledním Soudu. Sedm symbolických mečů, jež Církev zasazuje do Mariina Srdce a jež znázorňují sedm bolestí nebo sedm období její duchovní Genese, v nichž jsme byli zplozeni, nepronikají pouze toto neposkvřené Srdce. Než k ní dojdou, procházejí tisíce srdcí, ať nevinných či zločinných, vždycky však obrazných, jak se nám o nich zmiňuje Starý Zákon, a nakonec ponořují své ostré hroty do Srdce Božího.

Tento mystický počet sedmi, opěťovaný v celé Bibli a sám sebou se podobající meči, musí míti v nedostupném dominiu božských *nutností* podstatnou realitu, jež odpovídá věčnému rozhodnutí stvoření Mariina. Zdá se, že tento počet, jenž dvakráte obe-
píná Svatou Trojici a připojuje k ní stvořenou jed-

¹⁾ Kolos. I, 17.

notu, byl nám dán jako klíč Domu Davidova, o němž mluví Isaiáš, jímž se tak dokonale otevírá a zavírá královská brána.¹⁾ Symbolismus sedmi v Písmě svatém, od sedmi dnů stvoření až k sedmi andělům. k sedmi troubám Apokalypsy, platí za padesát inspirovaných vykladačů. Vše, co tu lze říci, toť, že Dům Davidův, t. j. Maria, je ve středu všeho toho, vše to se k ní vrhá jako sbíhavé paprsky božského Světla, jehož jest svatostánkem. Na dně pak tohoto svatostánku spočívá zlatý svícen se sedmi lampami ohně a plamenů, jímž Hospodin osvětluje celou zemi²⁾ a jež představují sedm bolestných pochodní, které Královna moudrých panen nese v ústrety svému velebnému Ženichu. Lze bez opovážlivosti tvrditi, že sedm Mariiných bolestí jest právě v osc zájmů Nejsvětější Trojice a že takoruka přiléhají k podstatě božské Bytosti. Tak řečení lidé pobožní, kteří nepátrají po tomto tajemství, jsou ve velikém nebezpečí duchovní prostřednosti. Chybí jim tento intuitivní pohled lásky, který proniká povrchem učení a hrouží se do pokladu propastí, nad nimiž se vznáší Duch Hospodinův.

Královna Bolestí probleskuje ve své velkoleposti všemi sedmery posvátného textu. Hned jsou to roky nebo dny, hned jsou to týdny, měsíce nebo staletí, neboť Maria je svrchovanou paní času i Věčnosti, hned zase jsou to kněží, oltáře nebo zápalné oběti, oči, lampy nebo svícny, mužové, ženy pokolení, sloupy, stupně, lvi, pastýři, chleby, klasy, košíky, andělé, hvězdy, diadémy, hory, království a národy; rány a hromy a pečeti hrozné Knihy. Samo peklo je nuceno vydati svědectví Té, již nenávidí, neboť s ohromující vytrvalostí dbá tohoto privilegovaného počtu ve svých proklatých projevech. A toto vše svým způsobem prorokuje sedm mečů bolestného Probodení této Nevěsty Ducha Svatého.

Co se neřeklo o Mariiných Bolestech a co ještě zbývá říci? Je opravdu trýzněna jako Panovnice a

¹⁾ Isaiáš, XXII, 22. ²⁾ Zach. IV. 2, 10.

trpí týmž způsobem, jako mluví Ježíš, t. j.: »Jako mající moc«. ¹⁾) Neboť její bolesti jsou jejím veřejným životem. Je to její »horská řeč« a Galilea, kde poučuje zástupy, je to její vlastní Mateřství Srdce, kde jsou shromážděny všichni národové země jako v údolí Josafatském. »Tvá matka«, praví Ezechiel Hospodini, »je jako vinice vštípená v tvé Krvi«. ²⁾) Jak úžasné se tento prorok vyjádřil a jak vidění této matky se zkrvavenýma nohama jest pravdivé a srdcervoucí. Text nám potom odhaluje úctyhodně dojemné změtení, jež se v Písmě sv. jeví dosti často: změtení Matky s Křížem. Citoval jsem právě Isaiáše a tato úvaha mě k němu znovu přivádí. Tento kníže mezi proroky viděl Pána Boha, an položil *na rámě svého velekněze klíč domu Davidova*, ³⁾) jako by byl patřil na vznešený průvod Vykoupení světa, ubírající se ulicemi tohoto pozemského Jerusalema, jenž vždycky zobrazuje Bolestnou Matku a jenž po dva tisíce let kráčí v krvi svého Boha. Tento klíč, který není nic jiného než Dřevěný Kříž, jímž se vstupuje do jiného Jerusalema, totiž do Jerusalema nebeského, představuje zároveň Marii samu, tak často v Písmě svatém symbolisovanou cedry, cypřiši, palmami, olivovníky a platany, jež je vinnou révou, vštípenou na břehu horských vod a jejíž ovoce má opojiti národy.

Podivuhodné Marii z Agredy bylo zjeveno, že když Vykupitel po přečtení rozsudku smrti spatřil Kříž, který měl nésti až na Kalvarii, kříž velmi silný a z velmi těžkého dřeva, pohlédl naň s nejživější radostí, podobně jako choť, jenž pozoruje klenoty své manželky, a bera jej na sebe, takto k němu v duchu promluvil: »O Kříži, tak dlouho očekávaný a toužený, pojď ke mně, můj miláčku, přijmi mě do svého náručí, aby na tobě můj Otec Věčný jako na posvátném oltáři přijal obět věčného usmíření s poko-

¹⁾ Mat. VII, 29.

²⁾ Ezech. XIX, 10.

³⁾ Isaiáš XXII, 22

lením lidským. Sestoupil jsem s nebe do smrtelného života a do citlivého těla, abych zemřel ve tvém náručí; neboť ty máš býti žezlem, jímž budu triumfovat nad všemi svými nepřáteli, a klíčem, jímž otevru svým vyvoleným bránu ráje¹⁾

V tomto okamžiku nastává to úctyhodné změtení a zdá se, že Píseň Písní mění pojednou svůj předmět. Neví se již, kdo je milenkou, a zdá se, že proroci si s tím nevedí rady. Tento kříž je »celý krásný a neposkvrněný«; toť »věž Davidova« nejpevnější a nejsilnější, na níž visí tisíc štítů a všechna zbroj hrdinů, je to »nejkrásnější mezi manželkami«, je to »lilie v trní«, je to »zahrada rozkoší a studnice vody živé a jež vydává mléko a med se všemi druhy vůní«, je to »holubice a dokonalá«, je to »jitřenka vycházející« a je to »královna, již budou královny chváliti«. Hospodin na ni čekal po celou věčnost, vzdychal po ní sta a sta let, jako by úctyhodná bezbolestnost jeho podstaty nevyplňovala nekonečné obsáhlosti jeho lásky a jako by se necítil dostatečně Bohem, než bude ukřižován.

Co se týče Marie, stojí v jeho přítomnosti, zakořeněna v krvi svého Plodu, a někteří vykladaatelé tvrdí, že Ona je pravým Křížem, jakož i proroci naznačili, že právě kříž bude pravou Matkou. Oba dva jsou křížem a jejich ovoce je stejné; ve skutečnosti však kříž je Chotí a Maria je Matkou a náradí potupy, jež je obklopuje, toť svatební okázalost sňatku Beránka Božího. »Máme ještě potřebí svědků?« zvolal velekněz Kaifáš, odmítaje tak jediným slovem všechna proroctví a všecky obrazy Starého Zákona.²⁾ Opravdu symbolismus naplnění nastoupil na místo symbolismu příslibení, zjednodušuje jej na Kalvarii v této Trojici krvavých svědků. Vykupitel, jeho Matka a Kříž!... A toť vše, čeho bylo potřebí k tomu, aby ve lhůtě třiceti století byla obět Abrahamova dokonale dovršena. Byltě na téže hoře oheň a dříví,

¹⁾ Mystické město; část II, kniha VI, kap. XXI.

²⁾ Matouš, XXVI, VI, 65; Marek XIV, 63.

jež přinesl Patriarcha, a mimo to obět, dosud skrytá, jejíž obstarání si vyhradil sám Bůh.¹⁾

Oheň a dříví, tyto dva smyslům patrné obrazy Marie, jež kdysi zahlédl nevinný Isák, po němž se vůbec nerozlučují a neustále se spojují v Písmě svatém a vzájemně stravují po čtyřicet dvě gencrace, volající a očekávající Zápalnou obět, jež tak zvolna přichází. Naše Paní La Saletská má možná na zřeteli toto dlouhé předchozí trvání, když praví: *»Jak dlouho již trpím«*, a dostatečně naznačuje trvání následné, když dodává: *»Pro vás!«*. Pro vás, kteří nemáte žádné dobrovolné účasti na zásluhách mých utrpení, kteří nečekáte na nic, kteří nejste ničím stravováni, kteří jste jako špatný oheň a špatné dříví, neschopni posloužiti božské oběti, a kteří až do této chvíle jste nepochopili, co vám Církev praví a zpívá po dva tisíce let u příležitosti tajemství mého Spoluutrpení.

VII

Naše Paní Sedmibolestná a matka Makabejská.

Druhá kniha Makabejská, která tak velkolepě uzavírá Starý Zákon a jejíž autentičnost byla tolik popírána před konečným a svrchovaným rozhodnutím Sněmu tridentského, jenž ji prohlásil za kanonickou, byla zvláštním osudem svatými Otcí úplně opomíjena, takže je skoro nemožno citovati kteroukoli důležitou věc, jež byla napsána o této stránce historie lidu Božího. A přece se zdá, že právě tam Duch Svátý načrtl nejúchvatnější obraz Naší Paní Sedmibolestné. Mním matku sedmi mučených synů, kterou Antioch Epifanes vydal na smrt. *»Stalo se,«*

¹⁾ Genese XXII, 7, 8.

praví svatá Kniha, »že bylo přepadeno sedm bratří i s matkou a král je chtěl přinutiti, aby proti zákazu Zákona jedli vepřové maso, a dal je drásati biči a býčími žilami.«¹⁾ Zmínka o vepřovém mase je jako pochodeň, jež se nám podává do ruky na začátku této kapitoly, aby nám osvětlila výklad. Toto maso, které pro dítky israelské bylo tak výslovně zakázáno a jež Hospodin prohlásil za nečisté,²⁾ představuje zde souhrn pozemských rozkoší, jež Kníže světa předkládá dítkám Mariiným, aby je přidružil k svým vlastním. Je to parodie slov Evangelia: *Přinut vstoupiti s tím rozdílem*, že v parabole onen člověk na vždy vylučuje ze své hostiny nevěrné hodovníky, kteří se vymlouvali, jako by nemohli přijíti, a že nutí vstoupiti jen nepozvané, zatím co královský hostitel Makabejských nevyklučuje nikoho a dokonce nedochvilní a vzpurní hodovníci jsou právě ti, o něž se uchází až do úpadu a jež nejvíce dychtí donutiti, aby k němu přišli. Ostatně stůl tohoto Antiocha je velkolepý a je vždycky pln duševních ubožáků, mrzáků, slepců a chromých.³⁾ Je to pravý stůl Baltazarův, u něhož všechny lidské nedostatky jsou nasyceny vepřovým masem.

Zaslouhuje zmínky, že v Písmě modloslužebné oběti bývají všeobecně označeny hodokvasy a nejprísnější zákazy Starého Zákona se týkají mnohem více úkonu jídla, než každého jiného přilnutí k nevěře. Hospodin Bůh žárlí na lidská ústa, dítky Nového zákona vědí proč, a právě na ústa se obrátil had, aby strhl k pádu lidské pokolení. V Evangeliu se objevují vepři dvakrát; po první, aby poskytli útočiště nečistým duchům, a po druhé, aby vzbudili závist marnotratného syna, jenž se stal jejich hladovým pastýřem. Zdá se, že těmto živočichům se dostalo poslání symbolisovati nejdokonalejším způsobem poslední krajnost vši tělesné žádostivosti a z toho

¹⁾ II. Mak. VII, 1.

²⁾ Lev., XI, 7 a Deut. XIV, 8.

³⁾ Luk. XIV, 21.

důvodu Antioch zatvrzele trvá na tom, aby je každý jedl. Co pak se týče těch, kteří se absolutně nechtějí zúčastniti těchto lidumilných hodů, hle, jak velký kníže s nimi jedná.

Nejprve se rozhněvá,¹⁾ poněvadž právě ve hněvu, jak praví Duch Svatý, pyšný nejlépe vzdouvá svou pýchu.²⁾ Tu právě dává svá veledíla a rozvíjí všechnu svoji okázalost. Je to poklad jeho genia, pečlivě shromážděný jeho dvěma věrnými pobočníky: krutostí a nekajícností.³⁾ Potom poručí rozpáliti pánve a měděné kotle, až by byly úplně rozžhavy.⁴⁾ Zde nebeský Ženich Mariin, jenž je duchem horoucnosti a ohně, prozrazuje svoje zalíbení. Voda, krev a oheň, praví sv. Jan, vydávají na zemi svědectví Otci, Synu a Duchu Svatému.⁵⁾ Což se nemůžeme dohadovati, že upálení mučedníci náležejí zvláštěji Třetí božské Osobě jako prvorozenci onoho hořícího domu Jakobova, jenž má pohltiti jako slámu zavržené potomstvo Esauovo?⁶⁾ Kromě toho tento druh svědectví odpovídá třetímu zlořečení Hospodinovu v den pádu, jež se týká Adama a jež se zmiňuje o trní a bodláčí, určeném k tomu, aby jednoho dne sloužilo za pokrm ohni, jenž vyjde z Israele.⁷⁾ Vznešený Isaiáš praví, že všechny stromy libanonské, co jich je, by nestačily k roznícení Ducha Hospodinova, a že všechna zvířata ani zdaleka nestačí na přinesení zápalné oběti Hospodinu;⁸⁾ ale kamna svatokrádežného monarchy stačí k tomu, aby vyzkoušela a zakalila sedm skvoucích mečů, jež mají být navždy zasazeny do neposkvrněného Srdce jeho Holubice.

¹⁾ II. Mak., VII, 3.

²⁾ Přísl. XXI, 24.

³⁾ Řím II, 5.

⁴⁾ II. Mak., VII, 3.

⁵⁾ I. Jan V, 7, 8.

⁶⁾ Abdias, 18.

⁷⁾ Isaiáš X, 17.

⁸⁾ Isaiáš XL, 16.

Když se nástroje mučení rozžhavily, jak je jen možno si přát, Antioch dává rozkaz, aby nejprve vyřízli jazyk těm, kdož pohrdali vepřovým masem.¹⁾ Podle vidění sv. Františky Římské je to přesně onen druh trestu, jenž je uložen v pekle křivopřísežníkům. Tento počátek mučení, jenž má tak podivuhodný význam theologický, nás upozorňuje, že démon, znázorněný Antiochem, chová zvláštní nenávist k lidskému jazyku nejenom proto, že je nástrojem modlitby a apoštolátu, ale zejména proto, že je orgánem privilegovaným, jímž křesťané přijímají Potravu nejzpůsobilejší k tomu, aby si znechutili nečistý hodokvas, jež on jim chystá.

Když už nemají jazyka, tu je nanejvýš snadno sedřiti s hlavy kůži i s vlasy, a to je třetí Antiochův rozkaz.²⁾ Tento způsob radikální tonsury, jakého v Písmě sv. jinde nenalezneme a který s takovou dovedností provádějí rudoši, zdá se, že jest úplně vynálezem tohoto knížete a symbolisuje třebas filosofickou obřízku předcházející požárům božské lásky. Ten však, jehož Antiochus jest otrokem, rozumí tomu jinak, a toto jest možná jeho myšlenka. Hlava, toť Náš Pán Ježíš Kristus, a kůže, t. j. obal hlavy, je zázrak ohlášený Jeremiášem: *Žena obklíčí muže.*³⁾ Je to Maria, s vlasy, t. j. se zástupy, jež skrze ni vyšly z Hlavy. Mistrovským kouskem knížete světa by bylo ovšem odtrhnouti Marii od Ježíše a vyrvati tak s Boží Hlavy tyto zářné a nespočetné vlasy, jež se nazývají Církev katolická. Na štěstí se stává, že obrazy božské se vyplňují vždycky, zatím co obrazy ďábelské se nevyplňují nikdy, nebo se vyplňují ve smyslu božském, který by nikdo nedovedl předvídati.

Když byla s hlavy sedřena kůže, Antioch dává osekati konce rukou a nohou;⁴⁾ toť jeho čtvrtý rozkaz

¹⁾ II. Mak. VII, 4.

²⁾ II. Mak. VII, 4.

³⁾ Jerem. XXXI, 22.

⁴⁾ II. Mak. VII, 4.

a je nejkrásnější. Sedmnáct králů, zmrzačených tímto způsobem, sbíralo jídlo pod stolem Adoni-bezecha, krále kananejského a pherezejského. Bylo potřebí těchto neméně než sedmnácti králů, aby zobrazili tuto část trestu sedmi synů, mučedníků a proroků vyvolených Duchem Svatým, aby uzavírali Starý zákon, jako sedm andělů se sedmi troubami a se sedmi poháry uzavře Nový. Jsou jim osekány konce rukou a nohou, t. j. prsty, jež značí všechnu duchovnost tělesného člověka a jež naplňovaly obrazně ve Starém Zákoně to, co v Novém Zákoně má vrchovatě naplniti nehmotná vůle srdce. Tento vzrůst důstojnosti lidské naznačuje jasně Šalamoun v Knize Přísloví: »Přivaž si má přikázání, pravil Hospodin, na své prsty a pak je napíšeš na desky srdce svého.«¹⁾ Prst Mojžíšův posvěcuje oltář slibů,²⁾ jejichž naplnění má zjevití prst Ježíše Krista uzdravením němých a hluchých. Když Antioch nařizuje toto zmrzačení, nemá v úmyslu nic menšího, než zmaření nebo zneuctění kněžství a je právě chce zasáhnouti za množstvím symbolů a za množstvím dnů.

Konečně, když děti Israele pozbyly postupně Eucharistie Svaté Panny a Kněžství, nezbývá než je hoditi do ohně, dokud *ještě dýchají*, a to je pátý a poslední povel tohoto mocnáře, předchůdce protestantských veličenstev v moderní historii. »Když ho dal takto zmučiti na celém těle,« praví Duch Svatý, mluvě o nejstarším ze sedmi mučedníků, »dal ho postavit k ohni, aby ještě dýchající byl pečen na pánvi.«³⁾

Zde se opět objevuje třetí svědectví, o němž právě byla zmínka, definitivní svědectví ohně. Chudý člověk přivedl jednou k Ježíši s pláčem svého hluchoněmého syna, posedlého ďáblem. »Již od dětství,« řekl otec, »tento duch ho často vrhal do ohně a do

¹⁾ Přisl. VII, 3; Deut. VI, 8.

²⁾ Exod. XXIX, 12.

³⁾ II. Mak. VII, 5.

vody, aby ho zahubil. A můžeš-li co, pomoz nám a měj s námi slitování.«¹⁾ Obrací se právě k Tomu, jenž dává Vodu života věčného a jenž přišel na svět přinést oheň, aby svět byl zapálen. Žádá ho, aby jeho syn nebyl vystavován záhubě vodou nebo ohněm. Tento otec, jenž představuje všechny otce, hledá vzýváním Druhé božské Osoby pro všechny syny útočiště a pomoc proti oběma druhům rouhání, trestaných vodou a ohněm, t. j. rouhání Prozřetelnosti a rouhání proti Lásce, a obrací se právě na Slovo, aby vypudilo hluchoněmého Dávla, jenž tak často syny lidské vrhá do vody nebo do ohně. Před příchodem Syna Božího jiné rouhání nebylo známo. Ježíš, který sestupuje s Táboru svého Proměnění a který za chvíli vydá ono svědectví Krve, jež již pět tisíc let chybí rovnováze světa, poroučí Dávlovi, aby jednou pro vždy vyšel, potom vezme hochu za ruku, zdvihne ho se země, nutí ho, aby vstal, již předem a obrazným způsobem uskutečňuje tak ono vzpřímení lidské přirozenosti, jež se však úplně uskuteční až v jeho vlastní osobě a vylitím vši jeho Krve, až přijde jeho hodina. Ihned po tomto zázraku oznamuje svou blízkou smrt a v celé následující kapitole sv. Marka mluví jenom o ohni, jako by pád do ohně byl jediným dojmem, jenž mu zůstal v mysli. My však víme z jeho vlastních slov, že nese v jedné ruce vodu a ve druhé oheň, ale tato voda, již nám dává, je nápoj pro život věčný, zatím co oheň je zase požár pro život přítomný, aby totiž zapálil lidi zde na zemi, a takto máme rozuměti onomu naplnění vůle Otce nebeského, jež je předmětem třetí prosby Modlitby Páně.

Sv. Jan křtí vodou, to znamená, že nám dává vědomost o spáse, kterouž jest víra, ale jeho zázračné poslání nejde dále a jedině Ježíši Kristu přísluší uvést onu vědomost ve skutek tím, že křtí ohněm, t. j. Duchem Svatým, jenž jest všecek láska. Musí však zemřít, poněvadž Duch Svatý nemůže přijíti,

¹⁾ Marck, IX, 21. Mt. XVII, 14.

dokud nebude oslaven.¹⁾ Právě proto asi čeká tak netrpělivě na smrt. V Písmě sv. vše ukazuje na tento druhý křest, jehož příští prorokové spatřují přes celá staletí. Neočekávají jen a jen obět Boha, schopného utrpení, ale to, co po ní má následovati. »Je třeba, aby lid,« podle slov Isaiáše, »se stal potravou ohně.«²⁾ »Je třeba, aby země hořela«, podle slov Mistrových a zdá se, že je to hrozně nesnadno, protože po devatenácti stoletích není dosud viděti, kde tento požár vzplane.

Sv. Pavel prohlašuje, že skutečně cena našich skutků bude zjevena ohněm. Mluví nám o tom právě když se zmiňuje o Dni Hospodinově, jako by to měla být největší zkouška³⁾ a zcela totéž nám vypráví inspirovaný historik knihy Makabejské. Muka, jež prolévají krev, jsou — jenom přípravné zkoušky k této konečné zkoušce ohněm, kterou Antioch měl zvláště na zřeteli a s níž hlavně počítal. Dábel, jehož je toto vnuknutí, bezpochyby uvažuje, že sedm synů, jež chce utratiti, náleží svým počtem Duchu Svatému a zamýšlí je tedy svrhnouti do ohně. Pokud se týká jejich matky, ta je přítomna jejich mukám, nastavuje postupně své srdce sedmi mečům, sedmkrát pozvolna si pochutnává na strašlivém opojení jejich obětování a povzbuzuje je, aby mužně snášeli utrpení, pro naději, praví text, kterou měla v Boha!⁴⁾

¹⁾ Jan VII, 39.

²⁾ Isaiáš IX, 19.

³⁾ Kor. III. 13.

⁴⁾ II. Mak. VII, 20.

VIII

První bolest.

Svatý dějepisec nám neudává jejich jmen, ale každý z nich mluví sám za sebe, a Duch Svatý, jenž je naplňoval, chtěl, aby jejich slova se nám zachovala. »Co se tážeš«, řekl nejstarší, »a čeho se chceš od nás dovědět? Jsme hotovi raději zemřít, nežli přestoupiti otcovské zákony Boží.«¹⁾ Byl by mohl dodati: »Jest psáno v zákoně Mojžíšově, že každé prvorozené dítě mužského pohlaví bude zasvěceno Hospodinu a proto po uplynutí očištné doby své matky byl jsem nesen do Jerusalema, abych byl vystaven před zrak všeho lidstva, jako světlo, jež bude osvécovati národy a jako sláva Israele. Neboť jsem obrazem jiného prvorozeného, jež Hospodin sešle v předpověděném čase jako znamení odporování, aby dovršil tvoje zhroucení a aby vzkřísil slabé a nuzné, které dnes zdrtíš pod tíhou svého trůnu nepravosti. Hle, toť vše, čemu já a moji bratři tě máme naučiti, taž se na to této Ženy, jež je nade všecku chválu a jež se bude dívatí na mé utrpení a jejíž srdce má smrt pronikne jako meč, aby to, co je o tobě nejméně známo a co je ti nejdůvěrnější, totiž tajné myšlenky tvého bídného srdce, to aby bylo zjeveno ve veliký den zákona Božího, podle něhož budeš souzen.«²⁾ My pak jsme hotovi zemřít pro tentýž zákon, jenž nám zapovídá nečisté maso a rozkošné ohavnosti tvého království, jež jest z tohoto světa a jehož si nepřejeme s tebou sdíleti, neboť jeho lesk se nevyrovná nádheře muk, které nám strojíš!«

Hle, co by byl mohl říci, kdyby Duch Svatý byl chtěl, ale vyřčená slova tohoto prvorozence statečné ženy zazářila ve světlosti smyslu, který se v nich tajil, jako *Nyní propouštíš mučedníky Starého zá-*

¹⁾ II. Mak. VII, 2.

²⁾ Luk. II, 35.

kona. Později svatý stařec Simeon pronesl k celé zemi ono *Nyní propouštíš Zákona nového*, a to bude první ze sedmi bolestí Královny mučedníků. Také tento šťastný kněz řekne, že již nemá, oč by prosil, že všichni svědkové Israele již nemají, čemu by ho naučili, a prohlásí o sobě, že je hotov umřít, poněvadž jeho oči spatřily Východ nehynoucího Světla,¹⁾ v němž budou muset být pohlceny všechny obrazné zákony Israelitů, jako zářné paprsky sluneční utápečí noční záři pochodní velikého města.

»A po celou dobu, co tento první syn byl mučen, ostatní se společně se svou matkou povzbuzovali k statečné smrti slovy: »Pán Bůh prohlédne pravdu a potěší se v nás«, jak to prohlašuje Mojžíš ve své Písni tímto slibem. »A bude potěšen ve svých služebnících.«²⁾ Tito synové umírají se svou matkou, aby potěšili Hospodina Boha. Hospodin Bůh je smuten až k smrti, protože ho jeho služebníci opustili a protože je potřebí, aby zemřel sám, má-li přijíti Utěšitel a oživiti ledové srdce těchto nevěrných. On, Pán hněvu a Pán odpuštění, Vzkříšení všech Živých a starší Bratr všech mrtvých; On, ježž Isaiáš nazývá Podivuhodným, Rádcem, Bohem silným, Otcem budoucího věku, Knížetem pokoje, jest v agonii uprostřed noci, v pusté zahradě posázené olivami, které již zbytečně přinášejí své plody, protože Lampa světů uhasne. Úzkost tohoto Boha neutěšitelného je něčím tak strašlivým, že andělé, kteří slují sloupy nebes, by se shroutili v nespočetných rojích na zemi, kdyby zrádce se jen ještě o chvíli zdržel. Síla mučedníků je jedno jméno tohoto umírajícího Boha, a není-li mučedníků, nuže kde je jeho síla, kterého století bude Otcem, kterého míru bude knížetem a jak bude moci přijíti Utěšitel? Všecka tato strašlivá jména, všecka tato velebnost, jež naplňovala proroky a jejich proroctví, vše to se rázem na něho řítí, aby ho to rozdrtilo; smutek a lidský strach

¹⁾ Eccli. XXIV, 6.

²⁾ II. Mak. VII, 6; Deut. XXXII, 36.

v láskyplném objetí vstupují do panství Božího a prastará hrozba Potu se konečně splňuje na obličeji nového Adama od počátku této hostiny muk, kde nejprve se opíjí nejlepším vínem, podle rozkazu správce svatby v Káni.¹⁾

Anděl, jenž přišel s nebe patřiti na jeho opojení, může ho nepochybně posílit, ale přísluší pouze jeho pozemským služebníkům, aby ho potěšili. Proto sedm bratří israelských se povzbuzuje k utrpení a jejich matka svoluje, aby byla jejich smrtí sedmkráté probodena. Takovéto ceny je útěcha Hospodinova a možná že by síla osmnácti milionů mučedníků zcela ochabla, nebýti hrdinství těchto dítek.

IX

Druhá bolest.

Druhý bratr, jemuž hrozí stejná smrt jako prvnímu, nebude-li jísti vepřového masa, odpovídá v jazyku svých otců: »To vůbec neučiním.« A maje již naposledy vydechnouti, praví králi: »Ty odporný zločinče, zabíjíš nás sice pro tento život, avšak Král světa nás, umřevší pro jeho zákony, k životu věčnému vzkřísí.«²⁾ Když Maria, provázena Josefem Spravedlivým a nesouc Slunce světa, prchala do Egypta, srdcervoucí křik Rachel, oplakávající své děti, jistě asi s ní prchal do pustiny a svými bolestnými záchvěvy naplnil nesmírné ticho pouště. Ani odchod do vzdálených končin, ani dlouhé trvání vyhnanství, ani úzkosti onoho pobytu ve světě pohanského šera, zpola ještě ponořeného v hrozných temnotách deváté Rány; nic z toho nebylo s to, aby vypudilo nebo oslabilo strašné dojmy toho koncertu

¹⁾ Jan, II, 10.

²⁾ II. Mak. VII, 8, 9.

vzlyků, jenž pozdravil v Betlémě objevení se Knížete pokoje. To byl zákon Vtělení, zákon, jenž obklopoval Ježíše a jenž začínal svoje dílo. Maria viděla, jak krutou byla sestrou těch matek betlemských, jež ji v předvečer Vánoc viděly blouditi ulicemi bez útulku, zatím co laskaly s bezstarostností tak podivuhodně prorockou ty, jež Církev nazývá *Květý mučedníků*.

»Náš Pán, obnovuje zázrak, ježž byl vykonal na sv. Janu Křtiteli,« praví Otec Faber, »udělil těmto dětem ve chvíli jejich umučení plnost rozumu s nesmírnými a velkolepými milostmi, takže ho v záři své víry mohly viděti, takže dobrovolně z lásky k němu přijímaly smrt a doprovázely svoji obět nejčistšími skutky svatosti a nadpřirozeného hrdinství.«¹⁾ Povraždění nevinátek náleží k druhé bolesti Mariině, a to bylo bezpochyby nejlépe vybroušené ostří tohoto druhého meče jejího Probodení. A pro ni jakožto Královnu mučedníků byl to svátek radostného vystoupení na trůn. Těmto děťátkům, jež Církev postavila do první řady svých Svatých, dostalo se té cti, že oděly Matku Boží v purpurový plášť. Kromě toho jí prokazovaly tu děsnou službu, že zemřevše místo jejího Syna, zajistily jí ostatních pět mečů, jež jí chystala budoucnost a jež by bývaly nebyly možny bez této náhrady. Maria, jež ve svém náručí nesla celé Nebe, jistě cítila tyto věci až do hloubky, ve kterou oko neproniká, ve které ucho již neslyší a do které srdce lidské nemůže sestoupiti. A po celou dobu podivného útěku do země Sfinx a úzkostí, její Srdce se asi křečovitě chvělo při této vzpomínce, jsouc jednak svíráno neporovnatelnou vděčností, jednak neporovnatelnou hrůzou.

Co pak se Heroda týče, hle, již dva tisíce let mu Svatá Nevinátka k jeho zoufalství opakují slova svého předchůdce, druhého syna makabejského. Herodes a Antioch, tito dva vladaři-mučitelé, teď asi vidí s nejstrašnější zřejmostí, pro jaký zákon umírají

¹⁾ Betlem, kap. IV.

dítky Boží a jakým způsobem bývá Hospodin potěšen ve svých svědcích. Dítky v knize Makabejské dávají svůj život za zákon Vtělení, podle něhož byly učiněny všechny ostatní zákony, jež on nakonec pohlcuje, jako had velekněze Arona pohltil všechny ostatní hady; betlémské pak děti jsou povražděny, aby se z nich staly první purpurové květy Vykoupení Slova ukřižovaného, podle tohoto druhého zákona, jenž je důsledkem prvního a jenž vyžaduje, aby i sebe čistší tělo bylo obětováno, prve než se objeví Utěšitel.

X

Třetí bolest.

Když Duch Svatý dospěl k třetímu synu, s nejvznešenějším uměním, které by lidská mluva mohla nazvat geniem Písma, třemi rysy, nejvýraznější a nejúchvatnější syntetické krásy, naznačuje celý život našeho Pána Ježíše Krista. »Po tomto«, praví, mluvě o druhém, »tropili si posměch ze třetího — když na něm žádali jazyk, on jej vyplazil a nastavil mužně ruce.«¹⁾ Kniha Jobova a Žalmy svatého krále se podobají velkolepým bouřím touhy, ozářeným blesky, ale tyto blesky obyčejně ukazují jen nějakou podrobnost a ukazují ji jen na okamžik. Na tomto místě vypravování knihy Makabejské vše se nám ukazuje najednou, ne tedy v těkavém světle nějakého lyrického a vášnivého hnutí, ale v nehybném jasu dějin. Toto privilegované dítě nemůže učiniti jediného pohybu, aby se v něm neobráželo celé Vykoupení. V odpověď na urážku a na tento rafinovaný posměch, jenž je věčnou potřebou nečistých hodovníků a tabule Antiochovy, *na požádání nabízí svůj*

¹⁾ Mak. VII, 10.

jazyk, aby vyprávěl blahoslavenství chudých a potlačovaných, aby řekl, že království Boží je podobno malým dětem, aby přede všemi hroby oznámil, že je Vzkříšení a Život a aby oznámil celému světu, že zpusť Jerusalema je blízko. Když potom má svou duši vydati svému Otci, *vztahuje své ruce*, aby všechno k sobě přitáhl a volá s důvěrou: »S nebe tyto údy mám, ale pro zákon Boží nevážím si jich nyní, neb mám naději, že od Boha je zase dostanu.«¹⁾

Za několik století Maria doprovázena stínem Věčného Otce bloudí tři dni po Jerusalemě a hledá Slova Božího. Maria prolévá nejhořčí slzy na mystické údy, jež její Syn obdržel z nebe. Tyto údy jsou nyní v opovržení a opuštění a nikdo nemůže říci, kde se skrývá Hlava, bez níž by nemohly žít. Tato zkor-moucená Matka dobře ví, že zákony Boží jest výše ceniti než tyto údy. Ví rovněž, že bude nakonec třeba, aby se tato Hlava znovu našla a opět se se svými údy spojila. Ježto se však toto třetí dítě makabejské přesněji nevyjádřilo, Ona nezná doby této nepřítomnosti a neví, jak dlouho bude trvati toto opovržení a toto opuštění. A proto prolévá v Jerusalemě tolik slz, až bychom řekli, že Rudé Moře se vyřítilo k pronásledování lidu Božího a že ihned pohltní Svaté Město! ...

To však není vše. Mimo to Maria neví, jaká jest povaha a které budou účinky tohoto opovržení, ohlášeného nedávno dítětem, vydaným nejsurovějším mukám a jak se zdá, uskutečněného tímto druhým dítětem, kterého hledá a které počala z Ducha Svatého. Slova Písma dosahují až do hloubi věků a nikdy se nepřestanou splňovati. Tato obava, aby Ježíš nepohrdl svými údy, hrouzí do úzkosti Srdce Matky všech živých, již tak hluboce raněné. Tajemné proroctví třetího dítěte ji mučí zároveň v minulosti pětistileté, v přítomnosti naprosto nesnesitelné a v neproniknutelné, neurčité budoucnosti jejího všeobecného Mateřství. Třetí meč Probodení naší

¹⁾ Mak. VII, 11.

Panovnice padá s nebe na její Srdce, padá kolmo, jedno z obou ostří je obráceno k Východu Neposlušnosti, druhé k Západu posledního soudu a jeho hrot je naostřený a otáčivý jako hrot ohnivého meče, jež drží v ruce Cherubín, jenž stojí na stráži u brány ztraceného Ráje.

Zdá se, že tato bolest, kterou Církev nazývá bolestí Tří Dnů nepřítomnosti, byla vrcholným bodem všech Mariiných bolestí. Je úplně nepochopitelná a nepodobá se žádné jiné, protože je jediná, v níž se zdá, že Žena silná, opuštěná v nejistotách a v temnotách výjimečného pátrání, byla zmatena ve své síle a překvapena ve své moudrosti. V bolestech vyžebrovává svůj chléb, t. j. Ježíše, u všech bran Jerusalema. A když ho konečně po třech dnech této smrtelné úzkosti opět nalézá v Chrámě, an sedí mezi učiteli, jim naslouchá a jich se dotazuje, tu si asi s hrůzou připomenula hluboké slovo onoho dítky makabejského, jež dávalo svůj jazyk těm, kdož ho na něm žádali, když ji Ježíš přijímá s tak zvláštní slavností a staví proti tomuto mučednictví šedesáti hodin, jež právě vytrpěla, vyšší nutnost zabývat se věcmi, jež jsou Jeho Otce. Tentokrát jako by sama padala pod opovržením tohoto Syna, jehož poslání má tak strašné požadavky, že, aby na ně stačila, jedinečně po tři dni, je nucen ji probodnouti.

Evangelista toto vypravování dokončuje řka, že Ona a Josef neporozuměli tomu, co jim Ježíš řekl, a že se vrátili všichni tři do Nazareta. Jak by tomu byli mohli rozuměti? Moudrost Otcova dlela uprostřed Učitelů, tehdy dvanáctiletá, od svého Vtělení majíc pro každý z dvanácti kmenů israelských jeden rok. Měl možná začít jeho veřejný život. Proč jej Matka přicházela přerušit? Proč tyto živé Ezechiášovy hodiny přicházely zdržeti jeho obět, nutíce ji vrátiti se nazpět ne již o deset stupňů, ale o 18 roků, po kteroužto dobu bylo by Oběti třeba růsti v hluboké temnotě jeho skrytého života, bez námah a zemdleností jeho kázání, bez jeho apoštolů a bez zázraků, bez purpuru jeho potupy a bez kněžského průvodu

jeho popravu? Slovo Boží počalo podávati svůj jazyk jako dítko-mučedník; počalo již vyučováním Doktorů a učitelů v Israeli. Nyní plane dychtivostí vyučovati ostatní, kteří nejsou doktory, aby mohl konečně vztáhnouti obě ruce na celou zemi a splniti tak celé poslání, které mu Otec dal. Maria rozhodně již mnohé chápe, kromě této netrpělivosti, jež je tajemstvím Vykoupení a jež Matka Boží uchovává ve svém srdci jako hádanku, očekávajíc pátou Bolest, při níž po roztržení opony chrámové konečně všechna božská tajemství jí budou odhalena v tak zářném světle, že jí bude třeba vládnouti po celou věčnost nad Serafíny, aby se oděla ve všechnu jeho nádheru.

XI

Čtvrtá bolest.

Posvátný historik vypravuje, že král a všichni, kdož s ním byli, podívovali se odvaze tohoto třetího mladíka, jenž nepokládal muka za *nic*. Jeho jediného ze sedmi Antioch, výtečný to znatel muk a hrdinství, odměnil svou pochvalou. »Když pak tento skončil,« dodává Svatá Kniha, »čtvrtého týmž způsobem mukami trápili, a když již byl blížek smrti, řekl: „Milo je lidem vydaným na smrt kojiti se nadějí od Boha vzbuzenou, že zase budou od něho vzkříšení, neboť ty nebudeš míti vzkříšení k životu.“¹⁾ Tento hoch mluví s neuvěřitelnou autoritou: *Tvoje vzkříšení nebude k životu!* Jeho bratři mluvili pouze o vzkříšení k životu, tento však, zdá se, má jiné myšlenky. Mluví jako prorok těch, kteří leží pohřbeni se svými špatnými skutky a kteří jednoho dne uslyší hlas Syna Božího, jenž je vzkřísí k jejich zatracení.²⁾ Či snad

¹⁾ II. Mak. VIII, 12, 13 a 14.

²⁾ Jan. V, 28, 29.

toto dítě spatřuje Peklo za to, že opěvalo naději? Řeklo právě, že doufá v Boha, a prohlásilo, že jest to nejvýhodnější ze všeho na světě, a hle, již prorokuje zoufalství. Náš Pán mluví ve svém Evangeliu o pláči a skřípění zubů, o temnotách zevnitřních, o červu, který nikdy neumírá, o ohni, který nikdy neuhasíná a o této hrozné věci, která se nazývá nasolení ohněm. Všecky tyto hrozby dohromady, z nichž tento nový Josef kupí v duších hrůzu jako v bohatých špýcharech ze strachu před neúrodnou Věčností, nemají více síly než toto prosté proroctví o vzkříšení, *které nebude k životu!* Táži se, je snad nějaké slovo v Písmě hroznější? Právě jsem mluvil o opovržení Ježíšově k jeho údům, jež dostává věčnou sankci. Božský zákon chce, aby Ježíš vzkřísil k životu všecky své údy, a přec jsou někteří, již budou vzkříšeni k něčemu nevyslovitelnému, co nebude životem, a kteří tak odejdou do věčnosti hrůz, zbaveni své Hlavy trestem za to, že ji zbavili jejích údů.

Zjevení nám vypravují, jak Ježíš, obtížen svým křížem, pojednou potkal na ohbí ulice svou Matku a toto setkání bylo čtvrtým mečem Naší Paní Sedmi-bolestné. Zdá se, že toto ohbí ulice je jakousi světelnou křižovatkou, do níž ústí skoro všechna více méně temná proroctví Svatých Knih. Znamená to, že dokonalé naplnění věků je blízko. Všecky Předobrazy z hloubi staletí přibíhají a tísní se v zástupu na Křížové cestě, poněvadž nesmí chyběti ani jediný. Pro nejopozděnější a nejvzdálenější zbývají jen tři hodiny a to je poslední lhůta Boží.

V Knize Sicharově Duch Svatý, maje na mysli čtvrtou Bolest, mluví o této Matce plné cti, jež přijde vstříc muži, konajícimu dobro, a jež ho přijme tak, jako nevěsta svého ženicha. Připojuje, že ona se v něm upevní a on nezakolísá.¹⁾ Možná, že v témže smyslu si vzpomíná David na své podivuhodně obrazné setkání s velmi rozumnou a velmi krásnou Abigail, a prohlašuje, že se potkalo milosrdenství

¹⁾ Sirach XV, 2, 3.

s pravdou.¹⁾ V sedmé kapitole Přísloví nám Král slávy maluje neuvěřitelný obraz toho mladého *pošetilce*, jenž se nechává vésti na smrt jako beránek nebo jako obětní vůl, poněvadž mu příběhla vstříc ona žena cizinka, velkolepě vyzdobená, dovedná v lovu duší, nemající stání, jež strojí své léčky na rozích ulic, jež i nejstatečnější dovede poraniti a zvrátiti.²⁾ Celá tato kapitola nejpodivuhodněji symbolisující, jež by se dala postavit do první řady oněch nesnadných textů, jež pohoršují duše nečisté a jež kterýsi geniální vykladač nazývá *božskými blasfemiemi*, jistotně se vztahuje na setkání Ježíšovo s Marií.

O tomto tajemství by se dalo napsati nekonečně mnoho. Já však jsem se rozhodl upřítí svou pozornost na toto. Ježíš podle svých vlastních slov jest Vzkříšení a Maria podle slov Sirachových je Matkou Naděje, podle Církve Nadějí samotnou. Na čtvrtou bolest Mariinu můžeme pohlížeti takto: Naděje v slzách potkává Vzkříšení na cestě Smrti.

V nejhlubším smyslu proroctví čtvrtého syna Makabejského není tedy toto Vzkříšení, jež Naděje potkává, vzkříšením k Životu, protože kráčí přímo na smrt a k tomu ještě na jakou smrt! Toto Vzkříšení, jež bude ukřižováno, je skutečně ke zkáze mnohých a mnohých, jak to předpověděl svatý Simeon. Naděje přes svoje slzy proniká toto tajemství a není jím zmatena, poněvadž jí nemůže nic zmásti, ale Meč jejího předka Abrahama, zavěšený po tolik staletí nad potomstvem Izákovým, dopadá v tomto okamžiku na ni, jako by ona byla skutečnou obětí a skutečným Obětníkem jako by byl ten, jehož vedou na smrt a jenž slove Vzkříšení!

Ve čtvrté bolesti Mariině je jakási zvláštnost, jíž se asi nedostane zasloužené pozornosti. Chci totiž mluvit o pádu Jidášově. Zjevení svatých nás poučila,

¹⁾ Žalm LXXXIV, 11, I, Král., kap. XXV.

²⁾ Přísloví, kap. VII.

kolik vroucích modliteb Maria vykonala za tuto bídnou duši. Ze ztracených duší opravdu asi jen za zlého lotra se tolik namodlila. Znamená to, že v prvním i druhém případě měla ručiti za čest svého Syna jako Matka Boží a jako Panovnice světa. Její úsilí o záchranu Jidášovu se poznají až v údolí Josafatském, kdež nám odhalí pravou míru Hříchu, jehož tajemná hrůza je v přítomném životě absolutně neproniknutelná. Všecka tato úsilí, obracející se proti ní, jako legie rouhání, skončila tímto neporovnatelným výsměchem prvního slova Velepísně, jež přináší proroctví o zdánlivém vítězství toho, jehož hlavu měla rozdrtit. »Kéž mě políbí polibkem úst svých...!«¹⁾ A potom tento člověk, i ve způsobu svého zoufalství svatokrádežný, šel se oběsit, zneuctívaje tím o něco více potupný trest, jímž za několik hodin dokonalá potupa měla být zušlechtěna a zbožněna. Vidění obou šibenic asi vyvolalo v Marii muka nejvybranější. Ďábel v naději, že oklame všecku zemi, vztyčil již také svoji šibenici. Rozuzlení knihy Ester znovu začínalo. Ale tentokrát Mardochej neunikl smrti. Aman, přistižený při zradě, byl marně povčšen, Assuérus kázal ihned připravit novou šibenici pro Mardochea a Ester nesdělil jiného království, než všeobecnou monarchii lidských bolestí, jichž je necitelným Odměňovatelem.²⁾

Maria viděla, jak stín šibenice Jidášovy se prodlužuje přes všecka století, až dospívá na nesešívány šat Církve Ježíše Krista jako nesmírná temná trhlina. Toto možná Isaiáš nazývá stínem Egypta, do něhož synové zpronevěřilí vkládají svoji důvěru.³⁾ Viděla národy hynoucí zoufalstvím v tomto pohyblivém stínu, jenž přenášel svůj smrtící vliv na každý červánek herese. A toto vidění se stávalo tím zřetelnějším, čím více vzrůstaly hrůzy krvavého procesí, na něž přišla pohlížeti. Druhá šibenice byla zde na

¹⁾ Velepíseň I, 1.

²⁾ Žid. X, 35; XI, 6, 26.

³⁾ Isaiáš XXX, 1 a 2.

rameni Toho, jehož na ni měli pověsiti a jenž si nic lepšího nepřál, protože právě pro toto pověšení se ráčil zroditi z Naděje. Křížová Cesta nezačíná pro Marii domem Pilátovým, nýbrž mrzkou šibenicí apoštola zoufalství. Odtud její srdce vzlétá ke Kalvarii přes sto padesát čtyři verše Nářků Jeremiášových a právě uprostřed tohoto velikonočního putování potkává člověka opuštěného a mlčenlivého, jak nám ho tento prorok popisuje, nesoucího břímě od mladosti a nastavujícího svou tvář poličkům, potupami nasyceného a vrhajícího svou tvář do prachu v očekávání Naděje.¹⁾ A tento člověk, toť Vzkříšení zvěstované syny Machabejskými!

Dokonalá naděje, jíž je Maria, přemožena dobrovolnou Jidášovou smrtí a zděšeně utíkajíc k Hoře, setkává se s jinou dobrovolnou smrtí, která jí umožní vítězství, ale musí tyto dvě smrti pozorovati v přítomnosti i v budoucnosti! Musí však přinutiti svou mysl, aby snesla toto svatokrádežné sblížení. Oba, Jidáš i Ježíš, umírají dobrovolně; Ježíš však postaví u paty svého Kříže Naději, zatím co Jidáš ji právě zapudil. Jidášovi puká břicho a vnitřnosti vyhřeznou na zemi. Ježíš se vtělil jen proto, aby dal své útroby zemi, ale je třeba, aby zemřel a aby mu prokláli Srdce, mají-li lidé pochopiti nadměrnost svatokrádežné parodie, jakou se měla státi Jidášova sebevražda.

Zatím Maria patří na svého Boha, jenž se stal po čtvrté jejím Synem, stojíc v jeho krvi, drásána agonii hrůzy, třesouc se pro to, co ví, třesouc se i pro to, co neví. Makabejský syn-mučedník, pověřený jejím Věčným Ženichem, aby zobrazoval čtvrté Probodení jejího Srdce, marně jí opakuje, že je prospěšno býti zabit lidmi v naději na vzkříšení. Vždyť ta mu může krásně odpověděti, že právě Ona jest Nadějí a že již vůbec neví, co nadejde, protože jsouc povinna býti oporou všem lidem, již je přemožena a opovržena.

¹⁾ Pláč. III, 27, 28, 29 a 30.

Co se týče Vzkříšení, jež tito mrtví psi¹⁾ zadávají před jejíma očima, toho Vzkříšení opěvovaného Davidem a ohlašovaného tolika proroky — který pak je v této chvíli Spravedlivý, jemuž by Bolestná Matka mohla říci: Ty nejsi ten, jež Svatá Kniha označila slovy: tvoje vzkříšení nebude k životu?

Je zřejmě nemožno, nedím pochopiti, ale jen tušiti transcendentní hrůzu tohoto Setkání, nepřihlíží-li se k strašnému poranění, jež Mariinu Srdci způsobila sebevražda Jidášova. Tato urážka překonala všechny ostatní a připodobnila je téměř chvalám a vlídnostem. Když Jidáš zhynul způsobem, jak proroctví o smrti Spasitele světa oznamovala, nesměl býti zmařen již ani okamžik; bylo potřebí spěchatí ve všem, i aby sám Ježíš byl pověšen ve všem chvatu, z obavy, aby snad božský slib nebyl zdánlivě usvědčen ze lži, aby Démon se nezdál klásti svoji prokletou nohu na hlavu své Nepřítelky a aby Zoufalství nemělo zdání triumfu. Zároveň puzena ohroženou ctí Boží, hnána starostí o svou vlastní svrchovanou důstojnost a pronásledována jako raněná lvice vytím celého pekla, Maria je donucena chtítí dokonání oběti beze všeho průtahu, aby její Miláček přišel co nejdříve na horu Vůní,²⁾ na jejímž vrcholku má si ona odpočinouti v jeho stínu!³⁾

XII

Pátá bolest.

Pátá bolest je opravdu triumfem Naděje. Kdyby druhá božská ctnost nebyla musela býti družkou mlčení, aby byla opravdu silnou, jak to praví Isaiáš,⁴⁾

¹⁾ I. Král. XXIV, 15; II. Král. XVI, 9.

²⁾ Píseň VIII, 14.

³⁾ Píseň II, 3.

⁴⁾ Isaiáš XXX, 15.

Svatá Panna by mohla o národu židovském použití slov pátého syna Makabejského: »Moc nad lidmi maje, ačkoliv jsi smrtelný, činíš, co chceš; avšak nedomnívej se, že jest náš národ od Boha opuštěn, t. j. pokolení, které plodím k milosti v této nové bolesti a jež vám podrazí nohy jako Jakub svému bratru Esauovi. Jen trochu počkej a uzříš Majestát moci Boží, kterak i potomstvo tvé trápití bude.«¹⁾

Ježíš se svého Kříže právě uvedl Marii v hodnost jejího všobecného Mateřství a toto páté dítě mluví za celé lidské pokolení. Mluví hledě na krále, praví Duch Svatý. Maria pohlíží na chudého Krále, jehož příchod oznámil Zachariáš,²⁾ Krále tak chudého, že skutečně jerusalemsští žebráci vedle něho se zdají Šalamouny. A přece tento král je ve vší své okázalosti, oblékl se v nejkrásnější purpurový šat k pověstné svatbě svého příští. Choť, po níž toužil od Věčnosti a pro níž opustil svého Otce a svou Matku podle rozkazu Hospodina;³⁾ tato choť, o níž mluvily všechny svaté Knihy, mu konečně náleží! Dřevo mělo naději, praví nám Job,⁴⁾ a tato naděje se splnila! Všecky lesní stromy, pěl David, zaplesají při příchodu Páně,⁵⁾ a to ne bez důvodu, poněvadž toto privilegované stvoření mělo býti nespočetným stádem, v němž nuzný Assuerus nebeský si jednoho dne vyhlédne svoji Choť.

Tento král nyní nenese žádného žezla ve své pravici; měl je před několika hodinami; ztratil je však v překotném chvatu zásrubním; a ostatně ani by ho nemohl držeti, poněvadž obě jeho ruce se tak pevně přimkly k té, kterou miloval, že po jeho smrti bude třeba kleští od oltáře obětí zápalných, aby byl odtržen. Zbývá mu však jeho koruna, jakýsi to hořící keř, který mu zasadili na hlavu a z něhož ne již

¹⁾ II. Mak, VII, 16 a 17.

²⁾ Zach. IX, 9.

³⁾ Gen. XI, 24.

⁴⁾ Job. XIV, 7.

⁵⁾ Žalm XCV, 12.

člověka zachráněného z vody, ale onoho druhého záchrance uchváceného ohnivým vírem, jemuž náleží budoucnost světa. Nebyla tato koruna ostnatý řešetlák bajky Joathamovy, jenž ujav se kralování nade všemi stromy, prohlašuje, že nechtějí-li si odpočinit v jeho stínu, vzejde z něho oheň, jenž pohltí všecky cedry libanské?¹⁾ Když se ve svatých Knihách mluví v budoucím čase, jde obyčejně o oheň. Jako by prorokové vydávali své křiky uprostřed věnce požárů. Ten, jenž v tomto ohni křtí, hoří sám, a to zvláště na hlavě, jako cedr na hoře; poněvadž je tím nepřítelem lačnícím po mukách a žíznícím po potupách, kterého duch světa napájí a nasycuje těmito dvěma věcmi, aby mu podle vyjádření svatého Pavla²⁾ shrnul žhavé uhlí na hlavu. Jeho Matka, jež se na něho přišla dívat v radosti jeho svatebního triumfu, se ztrácí a bledne při pohledu na toto slunce,³⁾ na tohoto Šalamouna nouze a šílenství, jehož sousedství ji ztravuje přílišným leskem. Ona sama, jak praví Mudřec, ho korunovala jeho diadémem v den jeho svatby⁴⁾ a ona sama mu jej opět sejme, jakmile sestoupí se svého lůžka slávy, aby v Mariině Srdci obnovil starou bolest třídní nepřítomnosti!

Jediný apoštol, který obcoval veliké Mši Vykoupení světa, vypravuje nám ve svém Evangeliu, že Maria stála u paty Kříže. Toto zastavení Bolestné Matky trvalo tři hodiny: hodinu pro každý ze tří prstů Božích, které drží zemi a váží hory;⁵⁾ hodinu pro Vodu Víry, hodinu pro Krev Naděje a hodinu pro Oheň Lásky; hodinu pro každou ze tří žádostivostí; posléze hodinu pro každý ze tří stupňů duchovního života, jak nám je označuje theologie mystická. Všecka pověstná zastavení posvátných Knih ústí do tohoto nadlidského zastavení, které oznamují

¹⁾ Soudců IX, 14 a 15.

²⁾ Řím. XII, 20.

³⁾ Píseň I, 5.

⁴⁾ id. III, 11.

⁵⁾ Isaiáš XL, 12.

v zázračné rozmanitosti svých symbolických předobrazů. Ježto tu šlo o slávu Boží, Duch Svatý krom-obyčejně rozmnožil lidské obrazy, jež se vztahují k tomuto živoucímu žebříku Jakubovu, jehož spodek spočíval na zemi a vršek se dotýkal pootevřeného Nebe, zatím co andělé Boží vystupovali a sestupovali po něm k Synu Člověka.¹⁾

Všecky veliké modlitby Písma se konají stoje. My však, děti Nového zákona, modlíme se kleče od té chvíle, co byly zlámány hnáty oněch dvou lotrů, kteří se opovážili zůstatí vzpřímeni při Pozdvihování veliké Mše, obětované Ježíšem jeho Věčnému Otci. Když se Abraham přimlouval za Sodomu, stál před Hospodinem, ač byl, jak praví, pouhý popel a prach. Mojžíš, prosí-li za svůj lid, vždycky stojí, tu na Sinaj vystupuje a tu zase s něho sestupuje, zatím co velekněz Aaron vbíhá doprostřed zástupu, jež pohlcuje oheň z Nebe, a stojí mezi živými a mrtvými, dokud se Hospodinův hněv neuklidní.²⁾

Co však říci o Anně, matce Samuelově, o oné podivuhodné prorokyni páté Bolesti, která přísežně potvrzuje, že je naprosto jistě tou ženou, jež stála před veleknězem a prosila vroucně Hospodina, aby jí dal ono dítě, po němž roníc hojné slzy toliktoužila, až byla svou touhou všecka opojena, a byvši pojednou vyslyšena zázračnou anticipací účinků třetího Ježíšova slova na kříži, propukla ve skvělé díkůčinění, z něhož o několik století později bude Magnifikat myšlenku za myšlenkou opakovat!³⁾

A což Judit, ta oslňující Judit, jejíž pohled zapaluje oči a srdce, stojící před lůžkem krveprolití onoho Holoferna, zpitého vínem připraveným jeho služebníci, v pláči a s modlitbou na mlčky se pohybujících rtech?⁴⁾

A ona královská Esther, tajemného jména, nemajíc

¹⁾ Gen. XXVIII, 12. Jan 1, 51.

²⁾ Num. XVI, 47 a 48.

³⁾ I. Král. 1.

⁴⁾ Judith XIII, 6.

dosti na nemilosti a trestu Amanově, nepříteli svého pokolení a plačíc u nohou Assuerových, aby zmařila pikle tohoto podvodníka, vstává a stojí před velkým králem, jakmile tento k ní vztáhl žezlo, znamení své milostivosti, jehož se dotknout stačí k záchraně. Tu mu připomínajíc, že našla milost před jeho očima a že její prosba se mu neznelíbila, tato královna matka obou Zákonů ho prosí, aby novými listy nahradil stará Písma, jimiž proradný nepřítel dítek Božích nařídil jejich vyhlazení ve všech částech říše. Neboť »jak bych jen mohla«, vkládá jí do úst posvátný historik, »snést smrt a vyvraždění svého lidu?«¹⁾

Kdybychom měli připomenout všechno, nedostali bychom se ke konci. Stačí si všimnouti v Písmě ustavičné tajemné souvztažnosti pojmu *stání* a pojmu *slávy*. To právě s podivuhodným zdvojnásobením potvrzuje Ezechiel, rozjímající o slávě, když vypravuje, že viděl zjevení Slávy Hospodinovy, která stála jako *Sláva*. »Odpusť o Jerusaleme«, volá zas jiný opojený prorok, máje na mysli toto vznešené Stání, »svlec se sebe roucho žalosti a soužení svého, a oblec se v okrasu a ozdobu slávy věčné, kterou Ti Bůh dává. Bůh tě přioděje dvojnásobným rouchem spravedlnosti a vstaví ti na hlavu korunu slávy věčné. Bůh totiž ukáže lesk svůj na tobě každému, kdož pod nebem jest. Neboť dáno bude tobě jméno od Boha na věky: »Blaho spravedlnosti« a »*Sláva* pobožnosti.« *Vzchop se, Jerusaleme, a postav se na výšině, pohleď na Východ a viz své syny shromážděné slovem Svatého od východu slunce až na západ, ani se raduj z toho, že Bůh na ně pamatoval.*«²⁾

Toto slovo Svatého zaznívá sedmkrát v Srdci Mariině jako postupné bečení sedmi neposkvrněných beránků, jejichž obětování Starý Zákon tak často nařizoval. Bylo potřebí slova Věčné Moudrosti ukřižované, aby se srazilo všech sedm korunovaných hlav velikého ohnivého Draka, kterého viděl sv. Jan, jak

¹⁾ Esther, VIII, 3—6.

²⁾ Baruch V, 1—5.

stanul před Ženou, aby pozřel jejího Syna, jakmile ho porodí.¹⁾ Katolická theologie těmto sedmi hlavám dala jména a tato jména hříchů jsou snad nejvýmluvnějším výkladem sedmi Slov Ježíšových na kříži.

Svým prvním Slovem prosí Ježíš nebeského Otce o milost pro ty, kdož nevědí, co činí, to jest pro pyšné, kteří mají dvojí vlastnost: jsou slepí, a nechtějí, aby se jim odpustilo. Tento hřích je zároveň původem všeho zla, a proto Spasitel nejprve, na počátku své poslední agonie naň myslí.

Poté si Ježíš vzpomíná na druhou Drakovu hlavu, již jest Lakomství, a svým druhým slovem se obrací ke kajícímu Lotru, který po jeho pravici představuje všecky ukřižované lidské žádostivosti, a slibuje mu, že *dnes* s ním bude v Ráji. Ke kanonisaci tohoto šťastného zločince užívá posvátné formule svého vlastního zplození od Věčnosti: *Hodie! Dnes! Zplodil jsem Tebe dnes,*²⁾ praví Otec. Vánoční anděl oznamuje, že se nám Spasitel narodil *dnes.*³⁾ Máme prositi Boha, aby *dnes* nám dal chléb. Toto slovo tak naléhavé a přece nesoucí tak vznešenou stopu Boží nezměnitelnosti, je možná duchovním klíčem, který je nám hozen s Křížce, abychom pronikli ono tajemství zvrhlosti, jež se jmenuje Lakotou, která opravdu jest tak nenasytná svého boha a je tak dokonale nezměnitelná ve středu své děsné žádostivosti.

Věčná Moudrost mluví po třetí, aby ukázala své Matce-panně panického syna, kterého právě ve své bolesti porodila, a aby označila svému milovanému orlu Ženu statečnou, již Šalamoun hledal až k zoufání a již bude ihned třeba pomoci dvou velikých křídel Evangelisty, aby unikla na poušť před drakem tělesných žádostivostí, hladovějícím po jejím novorození.

Čtvrté slovo Ježíšovo jest a zůstane pravděpodobně

¹⁾ Apokal. XII, 3, 4.

²⁾ Šalm II, 7.

³⁾ Luk. II, 11.

tajemstvím až do posledního dne světa. Již mnoho se o něm řeklo, ale světlo se neobjevilo. Bůh opuštěn Bohem, stvoření odvržené Stvořitelem, ač s ním hypostatickou jednotou spojené, posvátné člověčenství opuštěné božskou přirozeností, s níž je sloučeno neodlučitelným způsobem, lidská přirozenost zůstavěná bez osoby, poněvadž Osoba božská, která se nemůže nikdy vzdáliti, tentokráte se vzdálila, druhá osoba Nejsvětější Trojice, opuštěna od dvou ostatních: to jsou prapodivné výrazy, do kterých se musí zaplésti i nejvyšší mystická theologie, přikročí-li k výkladu tohoto strašného slova, které Bůh již pronesl ve formě zoufalé otázky,¹⁾ a které opakuje až sedmkrát ve formě prosby.

Autor knihy Sirachovy se ptá, co to je za člověka, který zůstal pevný v příkázáních Božích a který byl opuštěn.²⁾ Na tuto úžasnou otázku, která se jmenuje klanění nebo rouhání, odpovídá sám Pilát: *Ejhle, člověk*. A zatracenec nám předvádí Vykupitele v královském ustrojení, aby se mu klanělo nebo zlořečilo, až do konce světa. Ejhle, Král váš. Ten, kterého nám takto ukazují, je tedy zároveň králem, který si nařká na opuštěnost, a člověkem z knihy Sirachovy, který jako by si byl jist, že nebude nikdy opuštěn.

Kdo pak se odváží učiniti se soudcem mezi tímto člověkem a tímto králem? Když Ježíš pronáší své čtvrté slovo, oba evangelisté, kteří je uvádějí v jeho hebrejském znění, jako by rozuměli, že Ježíš volal svého Boha, a dodávají, že ti, kteří tam byli, rozuměli, že volal Eliáše. Nutno si připamatovati, že sám Duch Svätý nám předkládá tento dvojí výklad. Titíž lidé, kteří mluví o Eliášovi, označují ho jako osvoboditele, který má přijít Ježíše vysvobodit s kříže. Tohoto Eliáše, oznámeného Malachiášem a samotným Pánem Ježíšem, jako by měl skutečně přijít všecko napravit, spatřili krátce předtím tři apoštolové ve společnosti svého proměněného Mistra. Je zvláštní, že

¹⁾ Žalm XXI, 2.

²⁾ Sirach II, 12.

tento umírající Bůh jako by volal na pomoc jednoho z dvou lidí, kteří samotni vůbec nezemřeli a právě onoho, kterého si zvolil na hoře Tábor za svědka své slávy. Je tím řečeno, že onen prorok, který si kdysi Hospodinu stěžoval, že jest opuštěn, za svoji namáhavou a horlivou službu by býval měl privilej zklamati neví se ani jakou poslední naději toho, jehož byl obrazem? Či se tento božský náрек vzťahoval k vzdálené budoucnosti světa, slíbené tomuto neobyčejnému člověku, o němž nám Duch Svatý mluví jako o budoucím osvoboditeli, který má moc uzavřítí Nebe a seslati s něho oheň,¹⁾ a umírající Spasitel očekával snad jako Israel, že na prosbu jeho proroka spadne oheň Hospodinův na obět zápalnou a na oltář.²⁾

Tajemství čtvrtého slova umírajícího Ježíše je v každém smyslu nedostupno a v ohavné řadě hlavních hříchů pouze Závist je stejně dokonale neproniknutelná; ďábelská Závist, jejíž samotná definice jest tajemstvím ohavnosti a kterou Šalomoun jmenuje kostižercem,³⁾ aby vyjádřil její hloubku.

Kniha Sirachova ve svých chvalách Svatých praví, že lidé nemohouce snéstí přikázání Hospodinových, podráždili svou závistí Eliáše, a ten na ně proto uvedl hlad a omezil je na malý počet.⁴⁾

Tento verš, jenž se dá přímo obrátiti na Pána Ježíše, je pouze nesmírnou ozvěnou prorockého příběhu o onom prvním Josefu, jenž se stal předmětem závisti svých bratří, kteří také nemohouce snéstí slov Hospodinových, byli na čas omezeni na malý počet. Až hlad je přiměl pokloniti se jeho Moci a poznati v něm Spasitele národů. Závist, toť vše, co lidé znají nejďábelštějšího. Je to potlačení vší velikosti a vší krásy ode všech zlých bratří, kteří nemohou snéstí rozkazů Hospodinových, a ode všech Fariseů, kšeftu-

¹⁾ Sir., XLVIII, 3.

²⁾ III. Král., XVIII, 38.

³⁾ Přísł. XIV, 30.

⁴⁾ Sir. XLVIII, 2.

jících za nejnižší cenu s Věčným Slovem, po němž národové hladovějí, kteří je usmrcují seč jsou, v potupě a samotě nejbolestnějšího opuštění.

Páté slovo Ježíšovo klade Boží žízeň v protiváhu hrubé smyslnosti úst, již theologové důvodně nazývají hlavní, poněvadž pro ni lidé ztratili vše. Na tomto kalvánském stromě, jenž je současně novým stromem života a novým stromem vědění, visí ovoce tisíckrát krásnější a tisíckrát rozkošnější toho, po němž dychtila Eva, a právě toto lidmi opovržené, odhozené ovoce má žízeň a říká nám to.

Je to protiva k scéně v pozemském ráji: Bůh chce, aby se jedlo toto nové ovoce, jako kdysi zakázal jísti staré, a tento příkaz je tak hluboký, že ovoce to samo žízní po tom, aby bylo pokrmem. Dnes had tvrdí, že smrtí nezemřeme, že se nám otevrou oči a budeme jako bohové, nebudeme-li jísti tohoto ovoce, a lidé, kteří nepřestali ďábla poslouchati, odcházejí se najíst a napít jinam, zatím co nová Eva, hadova nepřítelkyně, tam setrvává a podává jim toto novorozeně, jehož se ze zvráceného pocitu starého hříchu strachují, jako by je měl usmrtiti.

Když tedy na rozsáhlém poli prorocství je vino-braní u konce a je po sklizni trestů, nový Adam vida, že je nahý, uprostřed stromoví, rdí se pro to tak zvláštním způsobem při pomyslení, že staré hrozby Hospodinovy se na něm cele splnily, že opravdu pracoval na proklaté zemi mezi trním a bodlácím, že jedl skutečný chléb bolesti v potu tváře a že jeho duše je dokonale nasycena vším, co Písma oznámila: »Věčná spravedlnost ho nutí nám oznámiti, že shledává vše velmi dobrým a že se již ubírá na odpočinek svého věčného dne. Pronáší ono velkolepé *Dokonáno jest*, jehož země očekávala již pět tisíc let.

Tento velký pracovník chválil vlastními ústy lilie polní, které nepracují, aniž předou, a přece nádherně rostou. Řekl potom všem, kteří na tomto světě pracují a jsou obtíženi, aby šli k němu pro občerstvení, jako by měl v úmyslu je připodobniti oněm květinám, jimž ani Šalamoun se nevyrovnal ve své slávě.

Ale líný člověk slyše to, řekl si: na cestě je lev, na silnici je lvice, mohli by mě sežrat, kdybych sestoupil se svého lůžka, a poslední řev umírajícího lva Judova sehnal jen stádo lvů kolem krvavého žezla, jež nebude nikdy od něho odňato.¹⁾ Hlas s kříže *Dokonáno jest* je pro lenochy cosi podobného jako *Odejděte druhého příští*. Je to rozsudek věčného rozdělení mezi tím, jenž nese břímě božského dne a jenž nikdy neskoná, a mezi dítkami temnoty, které ponесou do konce času břímě věčné noci v dokonalém a nezměnitelném zoufalství.

Konečně Spasitel světa mluví naposledy, aby svoji duši poručil v ruce svého Otce. Ruce Boží obyčejně v Písmě představují jeho spravedlnost nebo jeho hněv a sv. Pavel praví, že je hrozné upadnouti do takových rukou.²⁾

Zde promlouvá Bůh umírající k Bohu živému a spěchá v ústrety jeho hněvu, jako Jakub, který prosil Hospodina, aby ho vysvobodil z ruky hrozného Esaua³⁾ a nicméně se k němu přibližuje a sedmkrát padá k zemi, prve než mu padne do náručí.⁴⁾

Přece Jakob, statečný vůči Bohu, byl ještě statečnější vůči lidem. Kdyby býval chtěl bojovati, mohl býti pro něho také hrozný. On však byl obrazem Boha, jenž nechav se zavraždit, aby svou krví uhasil všecken lidský hněv, musil pokojně svou duši dáti Otci, aby zastavil všecken Boží hněv. Ježíš umíraje, zůstává svět na tomto posledním slově, nepochybně nutném k vykoupení hříchů, jemuž se dostalo strašné cti, že totiž zahájil smrt mezi lidmi.

¹⁾ Gen. XLIX, 10.

²⁾ Žid. X, 31.

³⁾ Gen. XXXII, 11.

⁴⁾ Gen. XXXIII, 3. Třeba by se to zdálo sebe podivnější a mnohotvárnost symbolismu, jež činí Písmo tak nesnadným, vzbuzovala překvapující dojem, zdá se, že v celé této a předcházející kapitole Esau má představovati rozhněvanou první božskou Osobu v jejím nevýslovném sporu s naším Prostředníkem. Samotná slova Jakobova k jeho bratru v 10. verši zdají se tento výklad potvrzovati.

Maria mlčky přijímá závěš věčné Moudrosti. To, že propast vydává svůj hlas, Snoubenka Ducha Svátého shledává zcela prostým, poněvadž výška pozdvihla obě ruce, poněvadž Církev nazývá jejího Syna Andělem veliké rady, a jest psáno, že rada Boží vzejde v hojnosti z veliké hlubiny.¹⁾

A kdy jindy se mohl stát tento božský hlas srozumitelnějším, než když země byla ve smutku, když výška pozemského ochabla a mystická Réva zmalátněla.²⁾

Ještě jednou může Maria říci katům Ježíšovým: »Činíte, co chcete, poněvadž jste obdrželi moc, ale jakožto katové porušitelní nevíte, co činíte. Já pak, jež jsem Matkou celého lidského pokolení, vám oznamuji, že uzříte jinou moc, která vás přivede v zoufalství. Tehdy k svému úžasu a k své muce poznáte, co to je býti skutečně opuštěn Bohem a co znamenají tyto tři hříchy a tento obrovský kříž, jimiž jste si umínili upoutati skutečného Krále židovského tak, aby vysvobodiv ostatní, sám sebe vysvoboditi nemohl. Porozumíte také, proč jste ho svatokrádežným posměškem vyzvali, aby sestoupil s kříže řkouce, že v něho uvěříte, vykoná-li tento nový zázrak. Hle, tma se rozprostřela po vsí zemi od šesté až do deváté hodiny, jež je vrcholnou hodinou Opuštěnosti, Žízně, Dokonání a Vypuštění božského Ducha. Počkejte však trpělivě a spatříte strašnou Velebnost Boha opuštěných, Boha žízní umírajících, Boha, který stravuje, a Boha, který pálí jako oheň. Když můj Syn volal k svému Otci, řekli jste zastavující se ve stínu u paty jeho kříže: »Vizme, zda Eliáš ho přijde vysvobodit a sejme ho na zem.« A když jste takto mluvili, nevěděli jste, čího ducha jste.³⁾ Přijde den, o němž mluvily všechny svaté Knihy, den hrozný mého ohnivého Ženicha, jehož tento velký Den mého krvavého Ženicha je pouhým obrazem, a to ještě

¹⁾ Sir. XXIV, 39.

²⁾ Isai. XXIV, 4, 7.

³⁾ Luk. IX, 55.

nebude den poslední, poněvadž spravedlnost vyžaduje, aby onen drak, ježž Bůh stvořil k svému pohrání, se stal lidem terčem výsměchu na témže místě, kde si tak nedůstojně hrál s jejich Matkou a s nimi se všemi. Je zcela vhodné, aby hrozný smích skutečného Izáka, jímž je moje ukřižované dítě, nakonec na zemi propukl před tváří tohoto podvodníka a přede všemi shromážděnými národy.

Když Josue, zachránce vyvolenců Božích,¹⁾ v údolí Gabaonském mluvil s Hospodinem, není-liž psáno v Knize Spravedlivých, že slunce a měsíc se zastavily uprostřed nebe, dokud se synové Israele nepomstili svým nepřátelům?²⁾

Nuže vězte, že my oba, můj ukřižovaný Syn a já, jeho Matka, stojící u paty kříže, zůstaneme tak ve tmě našeho stání potupy, dokud nepřijde ten Eliáš, ježž naše Obět volala ve své úzkosti a jenž bude předchůdcem Boha úžasů a pomsty nového Ducha, jímž má být svět zapálen. Neboť Hospodin ještě jednou poslechne hlasu člověka a opravdu nikdy nebývalo tak dlouhého dne, jako temný den našeho očekávání.³⁾

Mnozí se pletou do poučování mého lidu, ač ani nevědí, co to jest Kříž mého Syna, tento Kříž, jenž je skutečně jeho velkolepou Nevěstou v božském smyslu, lidskému myšlení dosud nepřístupném, a v jehož nezměrném náručí již dva tisíce let plodí svou slávu. Což se nevidí, že dřevo volá po ohni, a že v den úžasů Mistrova Nevěsta na hoře vzplane, aby ztránila rouhače?

Mojžíš v Egyptě proměnil vody, symbol lítostí Otce, v krev, obraz to obětování Syna, avšak pouze pravému Mojžíšovi, Ježíši, skutečně zachráněnému ze strašných vod, příslušelo, aby proměnil tuto krev v oheň, v opravdový a strašný výraz rozhořčení Holubice.⁴⁾

¹⁾ Sirach XLVI, 2.

²⁾ Jos. X, 13.

³⁾ Josue X, 14.

⁴⁾ Jerem. XXV, 38.

Toho dne hrůzy Boží se sešikují proti lidem,¹⁾ protože se spatří něco neslýchaného a dokonce nečekaného, což musí vyvrátiti z kořene základy lidského sídla, totiž kletba Matčina, zvěstovaná mým prorokem.²⁾ Zbavím vás zraku, protože jsem Dcerou víry, přivedu vás k zoufalství, protože jsem Matkou Naděje, pohltním vás, protože jsem Nevěstou lásky. Budu nelítostná ve jménu milosrdenství a moje Mateřství bude bez srdce.

Opovržený Kříž se zastkví nádherou jako nesmírný požár v černé noci, a neznámá hrůza v tomto jase sežene chvějící se dav špatných stád a špatných pastýřů. Ach, vy jste mému Synu řekli, aby sestoupil s kříže, a že v něho uvěříte, vy jste mu řekli, aby sám sobě pomohl, poněvadž jiným pomáhal, aniž jste povážili, že opakujete modlitbu svatého Krále Davida,³⁾ v nejslavnostnější hodině světa, když právě vaše zloba tak podivným způsobem vyplnila na jeho vlastním Synu nejbolestnější inspirace jeho symbolického pokání. Nuž dobře, Hospodin naplní všechny vaše tužby, a nyní poznáte, co učiní k záchraně svého Krista a svého Krále.⁴⁾ Neboť hle, přichází v ohni, aby nad vámi vykonal svůj soud ohněm a aby všeliké tělo se klanělo jeho tváři.⁵⁾ Až tato nevěsta potupy při příchodu Eliášově vzplane celá ohněm, sestoupí s Kříže, a nebude již možno nevědět, čím byl tento nástroj muk od tolika staletí pod zevnějškem ponížení a ukrutenství.

Celá země k smrtelnému zděšení se doví, že tento Kříž byla samotná jeho Láska, t. j. Duch Svatý, skrytý v nepomyslitelném přestrojení. Tento Kříž, jenž ho na všech stranách přečnívá, aby tak vyjádřil v šílenství této lásky všechna úctyhodná přemrštění vašeho Vykoupení, tento Kříž rozepne nad celou zemí své děsivé paže, hory a údolí se roz-

¹⁾ Job. VI, 4.

²⁾ Širach III, 11.

³⁾ Domine, salvum fac Regem, atd.

⁴⁾ Žalm XIX, 7.

⁵⁾ Isaiáš LXVI, 15, 16, 23.

plynou jako vosk,¹⁾ a můj Syn, opravdu vysvobozený a se svého svatebního lůžka sestoupivší, postaví znovu obě své probodené nohy na Adamovu půdu, aby věděl, dostojíme-li slovu a uvěříme-li v Něho. Já pak budu v tom ohni, jenž ho má předcházeti a spáliti do jednoho všechny jeho odpůrce.²⁾ Budu na vás patřiti tváří své páté bolesti, budu více než kdy jindy Matkou slz a za to, že jste v čase temnot libovolně používali své moci shnilin, vy a vaše pokolení poznáte, co to znamená být opuštěn Matkou Boží, budete cvičeni v Žízni a bude na vás vykonána všecka spravedlnost pravicí Otce ve strašných zhoubných rukou mého Ženicha.

XIII

Š e s t á b o l e s t .

›Budeš-li se rozplývat štědrostí k lačnému«, praví Isaiáš, jasnovidec se rty spálenými, ›a upokojíš-li duši ztrápenou, tehdy vzejde v temnotě světlo tvé a z tvé tmy bude jako o polednách. A dá ti Hospodin klid ustavičný, jasným leskem bude plnit tvou duši. A nedopustí, aby tvé kosti slábly; budeš jak zahrada hojně svažovaná a jako zřídlo, jehož vody nevyschnou. Plémě tvé zastaví místa starých ssutin, obnovíš základy zašlých pokolení.«³⁾ Toto vidění tak jasně se vztahující na Ježíše Krista, prve než k němu dospěje, probodává tak dobře srdce jeho Matky, až lze říci, že prorok zřel svého Vykupitele slzavýma očima Mariinýma. Pozorujeme v Písmě, že Bůh ustanovuje ke každé důležité události v dějinách svého vyvoleného národa nějakého Anděla. Nelze se tedy domnívati, jak ostatně Církev nám to dovoluje, že

¹⁾ Judit XVI, 18; Žalm XCVI, 5 — Mich. I, 4.

²⁾ Žalm XCVI, 3.

³⁾ Isaiáš 58, 10—14.

každá z oněch zázračných událostí, jež se nazývají sedm Bolestí Královny Andělů, měla asi za přísluhovatele a pořadatele jednoho z oněch nebeských duchů a možná postupně všech sedm Andělů, kteří stojí před Hospodinem?¹⁾

Tož si představme tuto jedinečnou scénu: Mrtvý Ježíš, sňatý s kříže, jest vložen po výtce kněžskými rukama Josefa z Arimathie na *vznešený oltář* Mariina klínu a na nejčistší korporál připravený »radou jejích rukou«;²⁾ devátá hodina minula a temnoty rozptýleny a ve velebném tichu všech pozemských svědků snímání s kříže, seskupených kolem této nevýslovné Relikvie, Serafín šesté Bolesti noří jako meč do srdce Neposkvrněného Početí posvátná slova božského proroka.

V mystickém smyslu Matka Bolestná se skutečně obětovala Ježíši, hladovějícímu Bohu, a on v ohni své horlivosti pohlcuje tuto kněžskou zemi;³⁾ Židé ho nazývali člověkem »žroutem« a on sám nás o tom poučuje;⁴⁾ ta, již jmenujeme Hvězdou jitřní, je to Velké světlo, jež lid spatřil, když chodil temnotami ve stínu smrti,⁵⁾ to světlo, bělostná záře věčného světla, neposkvrněné zrcadlo Majestátu Božího, obraz jeho Dobroty.⁶⁾ Hospodin jí dá odpočinek, ale takový, jakého nikdy nikdo neuvidí, podobný Jeho odpočinku, když ukončil úmornou práci stvoření, jež se začíná Světlem a končí jeho Obrazem, naplní její duši nádherným leskem, aby ozářil pochod národů a králů;⁷⁾ rozláme její kosti, kosti Mariiny, t. j. suché posluchačstvo Ezechielovo, nespočetné posluchačstvo,

¹⁾ Tobiáš XII, 15.

²⁾ Přísl. XXXI, 13.

³⁾ Soph. I, 18, III, 8.

⁴⁾ Luk. VII, 34.

⁵⁾ Isaiáš IX, 2.

⁶⁾ Moudr. VII, 26. — Žalmista Páně nám dává výstrahu, že jest zbytečno vstávat před tímto světlem (Ž. 126), jež vzejde až po sezení muk a po hostině bolesti. Svatý Král dodává, že Hospodin tehdy dá spánek svým milým, a právě to je pokračování textu Isaiášova.

⁷⁾ Isai. LX, 3.

jež má být osvobozeno od první smrti¹⁾ v den velikého vzduť Božího dechu,²⁾ a ona se stane zavodněnou Zahradou a Studnicí nevyčerpatelných vod. Jaká to příslibení! Právě Ona bude Rájem rozkoše, zavodněným čtyřmi řekami z rukou a nohou ukřižovaného Vykupitele, a ztracený Eden byl toho jenom obrazem; Zahrada zavřená a Studnice zapečetěná,³⁾ dokud nevejde do svého království ten, jehož je zároveň Matkou, Sestrou a Snoubenkou, a neposvěti své Jméno na zemi, tak jako na Nebi. A tehdy budou v Ní vybudovány pouště století a my nebudeme už věděti, co to století jsou, protože Duch Nejvyššího se na nás rozleje a všechna poušť se stane Zahradou.⁴⁾ Maria obnoví ty krásy pouště, nad jejichž zříceninami Bůh Jeremiášův nařiká a pláče.⁵⁾ Bude se tam obětovati Hospodinu, až srdce Faraonovo se omměkčí a dovolí propustiti národ Boží, jak to na něm žádá Mojžíš po čtyři tisíce let; Hospodin tam bude živiti skrytou manou vítězná stáda pastýře z Horebu;⁶⁾ Mariin trůn bude ve sloupě oblakovém⁷⁾ a Láska Boží, výbornější než Naděje a Víra, bude k nim promlouvati ze středu sloupu ohnivého.⁸⁾ Na těchto nově vystavěných pouštích zazáří příbytky Jakobovy a stany Israele v tak veliké kráse, že otevrou oči u vytržení těm, kteří jim přijdou zlořečiti⁹⁾ a že přimějí prorokovati *Starobu národa*.¹⁰⁾ Posléze Maria, toto svaté Město založené Bohem a očekávané Abrahamem,¹¹⁾ dá vznik pokolení a pokolení, t. j. dvěma lidem, které David viděl v ní se roditi,¹²⁾

1) Apok. XX, 5, 6.

2) Ezech. XXXVII.

3) Velepíseň IV, 12.

4) Isaiáš XXXII, 15.

5) Jerem. IV, 30.

6) Apok. II, 17.

7) Sirach XXIV, 7.

8) Deuter IV, 12 atd.

9) Num. XXIV, 4, 5.

10) Balaam — Id est vetustas populi.

11) Žid. XI, 10.

12) Žalm LXXVI, 5.

a dvěma Adamům znepráteleným, o nichž sv. Pavel v tak smrtelných úzkostech tušil, že v něm bojují.¹⁾ Vyvede věčné základy dvou marnotratných synů, marnotratníka podstaty a marnotratníka spravedlnosti, a ona bude tou Matkou, jež v evangelickém podobenství zůstává skryta, možná že pro velký počet dělníků, jež má živiti v Domě Otce, mrhajícího milosrdenstvím.²⁾

Šesté pachole Machabejské, počínajíc umíratí, řeklo toto: »Nemyl se zbytečně. My totiž trpíme pro sebe toto, protože jsme zhřešili proti svému Bohu a věci budící hrůzu dějí se na nás. Ty však nemysli, že ti to projde bez trestu, protože jsi se pokusil bojovati proti Bohu.«³⁾

Maria drží na svém klíně Hlavu Zlořečeného,⁴⁾ nekonečně úctyhodnou Hlavu Hříchu.⁵⁾

Všecka předchozí muka: proroctví o odpírání, Útěk, Nepřítomnost, Setkání a Zůstavení v temnotách, to vše jenom připravovalo nejčistší Pannu na toto mlčenlivé rozjímání o svaté Hostii pod způsoby smrti. Podle plánu Vykoupení Slovo Otcovo nahradivší samotného Démona tím, že velemoudrým bláznovstvím vzalo na sebe všecko zlořečení, muselo se státi jakousi božskou lží samotným Hříchem. Zlořečení proti Hadovi tudíž se měla naplniti na něm v celé míře Vtělení, až přesně do chvíle, kdy Božství, majíc dosti tohoto potupného přestrojení, vzchopí se a otevře všechny hroby hříšníků pouhým Vzkříšením oslaveného Krista, kterého sv. Pavel nazývá Prvotinou spících.⁶⁾

Svatý Matouš a svatý Lukáš uvádějí toto tajemné proroctví Spasitelovo nedlouho před jeho Utrpením: »Hle, zanechá se vám dům váš pustý, neboť pravím vám, neuzříte mne od této chvíle, dokud neřeknete:

¹⁾ Řím VII, 24, I. (Cor. XV), 45.

²⁾ Luk. XV, 17.

³⁾ 2. Mak. VII, 18, 19.

⁴⁾ Gal. III, 13.

⁵⁾ II. Kor. V, 21.

⁶⁾ 1 Kor. XV, 20.

Požehnaný, jenž se běře ve jménu Páně.¹⁾ Až do hodiny, která bude nepochybně hodinou všeobecného a hrozného výsměchu božské Marie, Dům lidský v pravém slova smyslu zůstane pustý a zbavený množství národů, zloupených jeho panství, jako zpuštěné město Nářků Jeremiášových. A Zlořečení proti Hadu bude dále doplňováno na mystickém těle Muže bolesti, prokletého mezi všemi živočichy a všemi zvířaty země, poněvadž není nečistého tvora, jemuž by se obyčejně nedávala přednost, odsouzeného choditi po vlastních prsou, totiž plaziti se v nemohoucnosti všelikého apoštolátu, důstojného jeho rozdrceného a poníženého božského srdce a posléze nuceného po všechny dny svého života jísti hlínu, jako by nebylo jiné stravy pro vtělenou věčnou Moudrost, než tento děsný příkrov Neposlušnosti, z něhož byl člověk vzat a do něhož se neustále vrací v prachu Zlořečení. .

Jiná, ještě strašnější hrozba spočívá na Hadu. Žena bude jeho nepřítelkyní, rozdrtí mu hlavu. Hle, tuto Ženu — je to Maria. Byla skutečně nepřítelkyní Hadovou, poněvadž byla právě k tomu stvořena. Bylo tudíž třeba, aby se stala také Nepřítelkyní toho, jímž strašná Spravedlnost nahradila tohoto zvrhlého ducha. Tím tedy, že zcela bez výhrady a se vznešeným sebezáporem svolila k obětování Plodu svého života, vydala ho k nejohavnějšímu zžertvení.²⁾ Jakožto Matka všech lidí musela v jasnovidném soucitu své hrůzou nasycené duše svoliti k onomu předpověděnému nepřátelství mezi množstvím svých nevěrných dítek a malým počtem vyvolených synů Vykupitelových. Tímto způsobem smíme říci, že Kristu rozdrtila hlavu. A to musí nezbytně pokračovati až do dne neskonale skrytého, kterého se vynoří ze tmy Hvězda Jakubova a božská noha Holubice usmiřovatelky konečně nalezne, kde by na věky spočinula v plesání a nádheře. Až do toho dne Maria

¹⁾ Mat. XXIII, 39; Luk. XIII, 35.

²⁾ Marie Agredská.

trpí a pláče pro hřích proti Bohu. Šestý syn Mabejský nemá jí nic jiného podati než tuto nezbytost, při této šesté bolesti pro Ni zřejmější vzhledem k mlčení božského Beránka. Patriarcha umírajících, bičovaných a křižovaných mluví k ní již pouze němými a krvavými ústy svých ran, nespočetných jako potomstvo slíbené Abrahamovi. Vypravují jí nepochybně o nesmírné nespravedlnosti tohoto neposlušného národa, zpronevěřeného i tomu zákonu, jehož jménem prý Spasitele odsoudili. Tento zákon nedovoľoval, aby počet ran, jimiž měl být hříšník potrestán, přesahoval někdy počet čtyřiceti, z obavy, jak řekl Mojžíš, aby neodešel bratr tvůj před očima tvýma šeredně rozbitý.¹⁾ Naproti tomu zjevení svatých při pouhém bičování jich uvádějí více než pět tisíc, jedna rána pro každého z pěti tisíc lidí, které Ježíš nasýtil na poušti.

Člověk sestoupí do hloubi srdce, pěje Žalmista, a Bůh ukáže svou vznešenost.²⁾ Do jaké asi neznámé hloubky matčského srdce pronikal tento sladký a žalostný hlas otevřených ran božského Abele, ležícího na této zemi, zpité jeho krví, s hlavou opřenou o klín neposkvřené a úbělně bledé Evy, z jejíchž rukou v tuto večerní hodinu kanula myrha jeho pohřbívání!³⁾ Celá tato symbolická příroda, utvářená k očekávání a prorokování svého Boha, tito mužové a tyto ženy, chvějící se svědkové šesté bolesti a neviditelní andělé, ještě rozechvělejší, naslouchají mlčky mystické rozmluvě Beránka bez života s jeho bolestnou Matkou.

»Ó Matko, podívej se, jaké utrpení mi tvoji synové způsobili. Myslíš, že mě dosti potupili a ztýrali? Nenaplnil jsem věrně všecku vůli svého Otce a nezasloužil jsem si, aby mi řekl: »Synu můj, ty vždycky se mnou jsi a všechny věci mé jsou tvoje?«⁴⁾ A přece

¹⁾ Deut. XXV, 3.

²⁾ Žalm LVIII, 7.

³⁾ Píseň V, 5.

⁴⁾ Lukáš XV, 31.

to jest sotva počátek mého Utrpení; můj Otec marně nařídil obětovati tlusté tele; můj mladší bratr se ještě nevrátil. Je stále v té daleké krajině, kde nevěstky rozmrhaly jeho majetek. Mohl nějaký čas žíti v rozkoších z úžasného bohatství svého podílu, ale teď je opravdu všechno *spotřebováno* — *consummatum est* — a jeho nedostatek je vrcholný, protože zžíravý hlad napadl onu krajinu. Stal se hladovým pastýřem nečistého stáda a mužem žádosti...¹⁾

¹⁾ Tato kapitola zůstala nedopsána. (Pozn. vydav.)

Č Á S T T Ř E T Í

Slzy Mariiny

SLZY MARIINY

Vracím se k Mariiným slzám, o nichž jsem již něco řekl a jimiž mám skončiti.

Tyto slzy předcházejí, provázejí a následují Rozmluvu. Jsou jejím nejvýmluvnějším výkladem a nejživější poesií. Slzy Matky Bolestné naplňují Písmo a zaplavují všechna století. Všecky matky, všecky vdovy, všecky panny, které pláčí, nic nepřidávají k této záplavě, jež by stačila k obmytí všech srdcí na deseti tisících zoufalých světech. Všichni ranění, všichni nazí a všichni utiskovaní, celý ten bolestný chorovod, který zaplňuje ukrutné cesty života, hravě se vejdou do splývajících záhybů azurového pláště Naší Paní Sedmibolestné. Kdykoliv někdo propukne v pláč, ať v davu nebo o samotě, to ona pláče, protože všecky slzy náležejí jí v její hodnosti Císařovny Blaženosti a Lásky. Slzy Mariiny, toť sama Krev Ježíše Krista, jinak prolitá, jako její Spoluutrpení bylo jakýmsi vnitřním ukřižováním za svaté Člověčenství Jejího Syna. Slzy Mariiny a Krev Ježíšova jsou dvojím prolitím téhož srdce a lze říci, že Spoluutrpení Svaté Panny bylo Utrpením v jeho nejstrašnější podobě. To právě vyjadřují ona slova, řečená sv. Brigitě: »Sklíčenost Kristova byla mojí sklíčeností, poněvadž jeho srdce bylo mým srdcem; neboť jako Adam a Eva zaprodali svět za jediné jablko, můj Syn a já jsme svět vykoupili jedním Srdcem.«¹⁾

Slzy jsou odkazem Bolestné Matky, odkazem tak strašným, že ho nelze rozmrhati v prázdném citlivůstkářství světském, abychom se neprovinili jakousi svatokrádeží. Svatá Rosa Limanská říkala, že naše slzy náležejí Bohu a kdokoli je prolévá bez pomýšlení na Boha, krade mu je. Náležejí Bohu a té,

¹⁾ Svaté Brigity Zjevení, kniha I., kap. XXXV.

jež dala Bohu tělo a krev jeho Člověčenství. Jestliže sv. Ambrož, vzpomínaje si na Moniku, nazývá Augustina synem tak mnoha a tak hořkých slz; *filius tantarum lacrimarum*, jakž není dlužno mnohem více rozuměti, že my jsme syny Slz toho výjimečného Tvora, jemuž se dostalo neporovnatelné výsady, že jakožto Matka Boží obětuje Věčnému Otci dostatečnou náhradu za bezejmenný a nezměrný zločin, který Ježíši posloužil k vykoupení Světa? Když svatá Monika plakala nad svévolí budoucího Doktora milosti, její slzy byly jako řeka slávy, jež nesla jejího nevěřícího syna v neúnavně rozevřeném náručí k Původci milosti. Zatím však mohla obětovati jen své slzy, majíc na mysli obrácení tohoto jediného syna. Když Maria pláče nad námi, její slzy jsou skutečnou všeobecnou potopou božské Krve, jejíž je svrchovanou Rozdělovatelkou, a toto prolití jejích slz je zároveň nejdokonalejší ze všech obětí. Jako je jedinou Matkou podle přirozenosti, jež má právo klaněti se svému Synu, tak je i jedinou Matkou podle milosti, jež má moc dáti ho za předmět klanění nesčetnému množství svých ostatních dítek pouhým působením svých slz.

O slzách Svaté Panny jest v Evangeliu jen jediná zmínka, když ona totiž pronáší své čtvrté slovo po shledání se svým Synem. A v této chvíli sama o nich mluví. Jinde evangelisté prostě říkají, že Ježíš plakal, a to nám musí stačiti, abychom uhodli, co činila jeho Matka. Podle svatého Bernardina Sienského bolest Svaté Panny byla tak veliká, že kdyby byla rozdělena mezi všechny utrpení schopné bytosti, tyto by okamžitě zahynuly. Nuže, bere-li se zření k zářnému osvětlení této duše naplněné Duchem Svatým, pro niž budoucí věci byly nepochybně přítomnou a citelnou skutečností, je třeba toto tvrzení chápati nejen o Velkém Pátku, nýbrž také o všech hodinách jejího života, od pozdravení Archanděla až do její smrti.

Když Svatá Rodina byla odehnána ode všech dveří betlemských a uchýlila se do oné pusté jeskyně, kde

mělo vzejíti Slunce světa, slzy Mariiny poznamenaly práh oněch nepohostinných příbytků, které neměly místa k přijetí bídy Boží. Tyto slzy, vytrysklé z téhož Srdce jako Krev vtěleného Slova, byly znamením Božího hněvu pro bídné obyvatele této pouště srdcí. Jistě asi vyhlodaly žulu a půdu do úžasných hloubek a k uklidnění hněvu a k setření stopy po něm nebylo potřebí ničeho menšího než nevinné krve všech novorozeňat. Když později, za útěku do Egypta, dítko Jcžíš se ujímalo vlády nad ohromným temným světem pohanství, představovaným *touto zemí úzkostí*,¹⁾ jeho Matka je nesla na loktech a naznačovala tím výboj jeho budoucího panství. Dlouhá cesta těchto ubohých poutníků a místa plná model, na nichž se zastavovali, byla skropena množstvím tichých slz, jež stékaly po lících Panny neposkvrněné a zrosivše údy božského Dítka, padaly na zemi jako semeno. Za dvě stě let poté tentýž Egypt, stav se vlastní dobrovolných útrap, naplňoval se oněmi vznešenými anachorety, kteří byli po mučednících nejzářnějším výkvětem katolicismu.

Když nadešlo tajemství Třídenní nepřítomnosti, Maria probíhá *ulice a náměstí* jerusalemská, hledajíc svého ztraceného Syna. Hledání trvá tři dni za doprovodu mimořádného muže, kterého Svatí nazvali stínem věčného Otce. Pláče oba a tentokráte jsou jejich slzy dosvědčeny Jí samotnou, ačkoli zřídka kdy mluví. Hledají na všech stranách, vyptávají se chodců bohatých i chudých, ctnostných, zločinných, posměvačných i soucitných. Jen ať si někdo představí tento jedinečný výsledek všech obyvatel lhostejného a za mamonem se pachtícího města, konaný Matkou Živých, hledající Slova Božího. Tyto tři dni nepřítomnosti, jež byly třetím mečem Mariiným a na něž někteří katoličtí spisovatelé hledí jako ze všech nejbolestnější, zasluhují, abychom se nad nimi hluboce zamyslili. Je dobře poznamenati, že tato Neporovnatelná Matka, nemohouc naprosto objeviti

¹⁾ Aegyptus, id est angustiae sive tribulationes.

svého Syna, před tajemnou a pro Ni nejistou lhůtou Tří Dnů, a znajíc ostatně v plnosti svého prorockého Osvícení nejstrašnější podrobnosti Utrpení, pátrala asi zejména na bolestné Cestě, na níž bude jednoho dne Její Láska pošlapána nejukrutnější a nejdivočejší chátrou. Tam nepochybně prolila své nejhořejší slzy, připravujíc tak půdu jiným prolitím, až přijde čas, kdy již nikdo nebude v Jerusalemě hledati Slova Božího. Jedině věčnost bude moci lidskému svědomí odhaliti skutečnou míru tohoto činu takové Matky, hledající takového Syna v Městě tak podivuhodně předurčeném. To je něco jiného než v Betlemě, kde Maria alespoň hledala jen přístřeší k porození Světla. Zde hledá Světla nepřítomného, v úžasné nejistotě, zda si tohoto opuštění nezasloužila a zcela jasně si uvědomujíc neužitečnost svého pátrání, je-li toto zžírající podezření odůvodněno. V prvním případě zatvrzelost srdce obyvatel betlemských je jakýmsi lidským zázrakem, který se vztahuje na všechny hříšníky a náhle odhaluje hlubiny přirozenosti padlého člověka; v druhém případě zdánlivá krutost Ježíšova vůči jeho Matce je božským tajemstvím, jež se vztahuje jediné na ni, a tím, že Marii jest se cvičiti v pokořování, vše pomýšlení přesahujícím, jest ona krutost jakousi nevýslovnou přípravou na hroznou opuštěnost v budoucnosti krve a umírání. Co je v těchto dvou evangelických okolnostech pro naše smysly patrné a přístupné, toť prolití téhož nesmírného a zdrceného srdce, jež nemá dosti na tom, že dalo život Slunci spravedlnosti, ale jež by mu rádo ještě vytvořilo oceán láskou dýšících slz, v němž by mohlo s nádherou zapadati.

A hle, nyní přicházejí slzy Utrpení. Slzy slavné a požehnané mezi všemi slzami. Daniel, *muž žádosti*, plakal tři týdny, jak nám praví Písmo; Esdráš plakal »po dlouhou řadu dní«; Jeremiáš plakal po celý život; Ezechiáš byv odsouzen, prolévá tak hojné slzy, že Bůh okamžitě odvolává svůj rozsudek smrti; Judit, Esther, Ruth, Tobiáš a svatý král David, kdekdo pláče, a Duch Svatý vypravuje o všech

těchto slzách stejnou mluvou, jako o Potopě nebo o stvoření Světla, jako kdyby toto byly nejzáračnější události. Jsou to skutečně události neskonaleho dosahu, ježto sám Bůh se postaral o jejich zvěčnění a protože jsou předobrazem slz Ježíše Krista a jeho Matky. Ostatně však tyto velkolepé slzy zákona očekávání nemají vlastně ani nekonečného trvání, ani všeobecné působivosti usmíření a z tohoto dvojího důvodu jsou zde ještě slzy Svaté Panny, které kanou souběžně s Krví jejího Syna, a jež sdílejí stejné výsady jako dvě velikých řek, jež zúrodnují týž kontinent. Ježíš bude trpěti ve svých údech a Maria bude plakati ve svých dětech až do poslední minuty posledního století... Slzy této Matky Boha i lidí při Utrpení Páně jsou tak krásné a tak svaté, že opravdu je téměř nemožno o nich mluvit, abychom se nevydali v nebezpečí blasfemie, nebo alespoň nějaké zvláštní a mimovolné profanace.

Když Bůh velí svým prorokům, aby prohlásili Josiášovi a Ezechiášovi: »Přijímám vás na milost, protože jste přede mnou plakali a protože *jsem viděl vaše slzy*«;¹⁾ když nitro Boha a Otce je dojata při každé slze lásky nebo lítosti, vyroněné sebe menším z jeho dítek, jak obrovské musí býti rozechvění Srdce téhož Boha, vtěleného, obnaženého, ukřižovaného, opuštěného a umírajícího, když sama jeho Matka před ním pláče ve vznešeném Stání a *když vidí její slzy*? Tyto slzy, pokrevné s jeho svatým člověčenstvím a ozbrojené proti němu dosaživou všemohoucností ve prospěch šílenstvím zachváceného světa, vzdouvají se kolem jeho opuštěného kříže jako spousta vln. Je tu závodění bolestí a soupeřství muk, a ani andělé nejsou dosti čistí, aby mohli rozjímati o tomto tajemství. Prve než bude vše dokonáno, když všechna stará proroctví vrchovatou měrou zplodila svá strašlivá vyplnění; když po pěti tisících letech pokoření Žena konečně stojí před stromem života,

¹⁾ IV. Král. XXII, 19. — II. Par. XXXIV, 27. — IV. Král. XX, 5. — Isai. XXXVIII, 5.

nohy na hlavě Hadově a čelo ve dvanácti hvězdách, celé nešťastné v Ní zvelebené potomstvo prvního člověka prosvítá skrze její probodené Srdce v nadpřirozeném lesku jejích Slz. Ježíš prosil svého Otce, aby od něho odňal kalich nekonečné hořkosti, který děsil jeho svatou duši až ke krvavému potu a až k agonii; nyní však jej musí vypít z ruky Té, kterou vyvolil od počátku, aby se stala nevinnou přísluhovatelkou nejukrutnější části jeho muky. Poněvadž řekl, že má žízeň, bude jej muset vyprázdniti až do poslední kapky a nebude směti vypustiti ducha, dokud všechny slzy všech lidských generací nevyjdou z tohoto pravého kalicha Utrpení, jenž se nazývá Srdce Mariino. Anděl, který ho posílil, vystoupil na nebesa, jeho Otec ho právě opustil; kruté slovo, jež volá: »Běda tomu, kdo je sám«, se na něm vyplnilo nekonečným a nikdy nevidaným způsobem. I jeho Matka se mu stala cizí od té, co se jí zřekl v náš prospěch, dříve než požádal o nápoj. Je nyní sám a tváří v tvář Juditě, přibit a bez obrany. Hmotné slunce se již zatmívá, jako by chtělo uniknouti nevýslovné hrůze této mlčenlivé konfrontace, a mrtví se začínají ve svých hrobech hýbat.

»Pij, Synu můj,« praví, »pij tyto slzy smutku a pij tyto slzy hněvu. Žluč nebyla dosti hořká a ocet nebyl dosti kyselý, aby ukojil takovou žízeň, jako žízeň tvá. Pij tyto slzy sirotků, vdov a vyhnanců; pij tyto slzy cizoložníků, otcovrahů a zoufalců; pij z oceánu slz lakomství, žádostivosti a pýchy; pij posléze tyto slzy stříbra. To vše můj lid uchoval k tvému občerstvení ve zcela posledních vteřinách tvé agonie a skrze mě Ti to nabízí, protože právě mě jsi pověřil, abych Tě tím před posledním vzdechem napojila. Ty jsi řekl, že ti, kdož pláčí, jsou blahoslavení, a právě proto, že já roním slzy všech pokolení, všechna pokolení mne budou nazývati blahoslavenou... Marně je však vyroním, neuhasím-li Tvé poslední žízně a nesvolíš-li, aby ti byly posledním opojením...«

To je sedmé Mariino slovo, slovo mlčenlivé jako tlukot obou Srdcí a šeptané jako píseň božské trýz-

ně do ucha krvavé Hostie. Právě na toto slovo odpovídá hrozný výkřik *Dokonáno jest*, jenž zháší slunce a ve zmatek uvádí souhvězdí. Ježíš sklonil hlavu, aby se smrt mohla přiblížiti. Nyní se může opona chrámová roztrhnouti, mrtví mohou vstáti ze svých hrobů, blahoslavený lotr, ježž pouhý pohled na slzy Mariiny učinil hodným, aby se stal druhým dědicem Syna Božího, může skroutiti své zmírající údy pod zčernalým nebem; svět je úplně zachráněn, poněvadž Ježíš spatřil slzy naší Matky a odnáší si jejich božské opojení do Nebe.

Co ještě říci o slzách Mariiných? Vše, co bych chtěl k těmto úvahám připojiti, mohlo by se zdáti nedůstojné. Matka Boží plakala a Ona je naší Svrchovanou Paní a naší Rodičkou v řádu milosti. To stačí. aby se nám dalo na srozuměnou, co jsou asi ona nepatrná bubláni našich zbabělých srdcí, jež se nazývají slzy naší bídy. Kdyby Maria nebyla plakala. lidská duše by se byla tak vysušila, že všichni lidé dohromady by neměli ani jediné slzy, aby ji nabídli k utrpením Ježíše Krista. My bychom vůbec nemohli plakati proti Bohu. Když Naše Paní se zjevila na La Salettě plačíc, její Slzy vystoupily zpět k Nebi; aniž by spadly na zem, protože to byly slzy srdce oslaveného, a kdyby zázračným způsobem jen jediná se mohla dotknouti země, svět by byl býval spálen, protože jediné Srdce Boží je schopné snést tak zžírající prolití.

Evangelisté, jak jsem již řekl, neukazují slz Svaté Panny. Proroctví byla v tomto smyslu s dostatek zřejmá. Ale ona se nám ráčila zjevití na hoře v této královské ozdobě svých ekumenických bolestí, převádějíc nás takto přes Evangelium až k velkolepým nářkům Časů předobrazných, z nichž si vypůjčuje mluvu. Právě tuto věc jsem se snažil ukázat při pokusu o parafrazi její Řeči. Myslel jsem, že ve zřejmé blízkosti posledních dob světa a pod hrozbou všeobecného vyhlazení může býti s prospěchem učiniti nový pokus, jak duše zbloudilé v morovém labyrintu čistě lidských literatur nebo inteligence uzamčené

v neplodném náboženském rozumování přitáhnouti k zářnému rozjímání posvátných textů. Nový Zákon zapustil kořeny až k ose zemské a těmito kořeny musí být víra apoštolů a mučedníků v našich srdcích představována. Tak tomu rozuměli křesťané v dobách víry a tak tomu rozumí Církev. Jestliže bídní vzbouřenci z šestnáctého století se pokusili otrávit tyto prameny života, Církev je již dávno obnovila v zářné čistotě jejich původu a Koncil tridentský v té příčině ani stínu nejistoty nezanechal hašteřilům k paběrkování.

Událost la Salettská má povahu ku podivu a skvostně biblickou. Její symbolismus, jehož jsem se mohl jen dotknouti, je hluboký a velkolepý jako symbolismus Pentateuchu. Řeč má strašlivou vznešenost jako prohlášení Exodu nebo Levitiku a zároveň nekonečnou něžnost mateřských napomenutí Knihy Moudrosti. Pokud se týče Slz, jsou tak krásné, že poesii zbavují odvahy a lidskou obrazotvornost usmrcují. Vznešené slzy Písma jsou spíše jejím náznakem než obrazem, a přece tam je vidíme ještě nejlépe. Je naprosto nutno jich tam hledati. Podobají se oněm dvanácti perlám z Apokalypsy, jež tvoří dvanácte bran nebeského Jerusalema a jimiž musíme projíti, abychom dospěli do sídla věčných blažeností, a možná že Kristus Pán má již předem na očích Slzy Mariiny, když mluví ve svém Evangeliu o oněch drahocenných perlách, které obchodník koupí za cenu celého svého majetku a které božský Mistr připodobňuje království nebeskému.

O B S A H

Předmluva	7
 <i>Část první:</i>	
Symbolismus Zjevení	13
 <i>Část druhá:</i>	
Parafraze Rozmluvy	55
 <i>Část třetí:</i>	
Slzy Mariiny	131

Léon Bloy

ÚVAHY LA SALETSKÉ

Přeložil Václav Vinš

Úpravu navrhl a vignetu nakreslil
Břetislav Štorm

Vytiskl Jan Aubrecht v Praze XI

Vydal Ladislav Kuncíř, v Praze II
Voršilská 3

Se zjevením La Saletským se-
známí vás kniha ANT. STRÍŽE:

LA SALETTA

*Zjevení Matky Boží 19. září 1846.
Význam veliké zvěsti a její ohlas.*

„Vinice Páně“ svazek 12. Cena
15 Kč.

Píseň La Saletská (Stríž-Stanov-
ský) 20 h.

Litanie k Matce Boží La Salet-
ské 20 h.

La Saletské obrázky v měditis-
kovém provedení — šest druhů —
po 20 h.

Pohlednice La Saletské, 4 druhy
po 30 h.

Zprávy o La Salettě přináší též
věstník

VINICE PÁNĚ

10 sešitů ročně za předplatné
10 Kč.